

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzetdir

№ 182 (7107)

4 oktyabr 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

+

Böyük Qayıdış: Cəbrayıl və Zəngilanda tarixi günlər

2

Sülhə mane olan

FAKTLAR

4

MÜƏLLİM KİMDİR?

12

Hərb tariximizin Suqovuşan və Talış zəfəri

13

Fransa həbsxanalarının sayını artırır

14

"Litva XİN rəhbərinin Azərbaycanca qarşı səsləndirdiyi fikirlər qəbul edilməzdir"

9

Frank Şveber satqının Leyla Yunus olduğunu açıqladı

10

"Bu gün Azərbaycan ordusu Cəbrayıl şəhərini və rayonunun bir neçə kəndini işğaldan azad etmişdir. Eşq olsun Azərbaycan ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!" Bu fikirləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 4 oktyabr 2020-ci il tarixli rəsmi "Twitter" səhifəsində yazmışdı. Həmin gün Cəbrayıl şəhəri və rayonun Karxulu, Şükürbəyli, Yuxarı Maralyan, Çərəkən, Daşkəsən, Horovlu, Decal, Mahmudlu, Cəfərabad kəndləri işğaldan azad olunmuşdu. "Oktyabrın 4-ü bizim tariximizdə əbədi qalacaq. Çünki oktyabrın 4-də Cəbrayıl şəhəri işğalçılardan azad edildi və bu Qələbənin çox böyük mənası var idi. Çünki ilk dəfə olaraq müharibənin birinci həftəsində şəhər, rayon mərkəzi azad edilmişdi", - deyər Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev bildirmişdir: "Bu, bizim Ordumuza əlavə güc verdi, inam verdi və bu Qələbədən sonra bizim şanlı Ordumuz öz tarixi missiyasını digər yerlərdə də icra etmişdir. Cəbrayılılar yaxşı bilirlər ki, müharibənin ilk günündə Cəbrayılın iki kəndi işğalçılardan azad edilmişdir - Böyük Mərcanlı və Nüzgar kəndi və Füzuli rayonunun 4 kəndi və bu, bizim birinci uğurumuz idi".

Dörd il bundan öncə - 2020-ci il oktyabrın 4-də Cəbrayıl şəhəri düşmən tapdağından azad olundu. Üçrəngli müqəddəs Azərbaycan bayrağı Cəbrayıldə dalğalanır. Vətən Müharibəsi başa çatandan az sonra - 2020-ci il noyabrın 16-da Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva işğaldan azad olunan Cəbrayıl rayonuna səfər etdi. İlham Əliyev Cəbrayıl şəhərində və Xudafərin körpüsündə Azərbaycan bayrağını qaldırdı. Cəbrayıl rayonunun yeni dövrü başlandı: abadlıq-quruculuq dövrü. Erməni vandalları, təcavüzkarları tərəfindən dağıdılmış ərazi yenidən qurulur. Azərbaycan Res-

Böyük Qayıdış: Cəbrayıl və Zəngilanda tarixi günlər

publikasının Prezidenti İlham Əliyevin Cəbrayıl rayonuna səfərləri və yeni məkanların təməlinin qoyulması, açılışların edilməsi, görülən işlərlə tanışlıq və tapşırıqların verilməsi işiqlı gələcəkəndən soraq verir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin cari ilin mayın 18-də Cəbrayıl rayonuna səfəri zamanı rayonun Karxulu kəndinin, Sarıcallı kəndinin, Maşanlı kəndinin təməlini qoydu. Kəndlərdə əhəlinin məşğulluğunun təmin edilməsi üçün də hər cür şərait yaradılacaq. İnzibati bina, klub-icma, idman sağlamlıq mərkəzləri, həkim məntəqəsi, mərasim evi, bazar kompleksi, ticarət, ictimai-iaşə, kiçik sahibkarlıq obyektlərinin layihələndirilməsi planlaşdırılıb.

CƏBRAYILLI ŞAĞIRDLƏR ÜÇÜN ƏN MÜASİR TƏLƏBLƏRƏ CAVAB VERƏN TƏHSİL OCAĞI

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva oktyabrın 3-də Cəbrayıl rayonuna səfər ediblər. Səfər çərçivəsində Horovlu kəndində fərdi evlərin və sosial obyektlərin tikintisi ilə tanış olublar.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Cəbrayıl şəhərində Mehdi Mehdizadə adına 960 şagird yerlik tam orta məktəbin binasının açılışında iştirak ediblər. Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 2021-ci ilin oktyabrın 4-də Cəbrayıl şəhərində akademik Mehdi Mehdizadə adına tam orta məktəbin təməlini qoymuşdur. 960 şagirdin təhsil alacağı yeni məktəb binasında hər cür inventarla təchiz olunmuş sinif otaqları, fənn kabinetləri fəaliyyət göstərir. Doğma torpaqlarına geri dönmək cəbrayılı şagirdlər ən müasir tələblərə cavab verən təhsil ocağında oxuyacaqlar. Bu tam orta məktəblə yanaşı, Cəbrayıl şəhərində daha 3 məktəb də tikiləcəkdir. Qeyd edək ki, məktəb 1876-cı ildə tikilib istifadəyə verilmişdi.

Səfər çərçivəsində Prezident İlham Əliyev Cəbrayıl şəhərində alkoqolsuz içki məhsulları istehsalı kompleksinin, "Azərsun Holding" MMC-nin alkoqolsuz içki məhsulları istehsalı kompleksinin təməlini qoyub. Eyni zamanda Cəbrayıl rayonunun Soltanlı kəndində "Hicaz quşçuluq" müəssisəsinin damazlıq yumurta istehsalı fabrikinin, Litvanın "Dominari" şirkətinin mebel klasterinin təməli qoyulub. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva oktyabrın 3-də Cəbrayıl rayonunda "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkında "Prestij-Kimya" MMC-nin zavodunun təmələqoyma mərasimində iştirak

ediblər.

Bundan başqa, Prezident İlham Əliyev oktyabrın 3-də Zəngilan şəhərində beşinci yaşayış kompleksinin təməlini qoyub. Dövlətimizin başçısına kompleks barədə məlumat verildi.

Qeyd olundu ki, yaşayış kompleksi şəhərin mərkəzi hissəsində, orta sıxlıqlı və çoxfunksiyalı zonada yerləşir. Kompleksin ərazisi məktəb və uşaq bağçası, Zəngilan Konqres Mərkəzi və şəhər parkının yaxınlığında yerləşir. Həmçinin oktyabrın 3-də Zəngilan şəhərində altıncı yaşayış kompleksinin təmələqoyma mərasimində iştirak edib.

ÜÇRƏNGLİ BAYRAĞIMIZ DALĞALANAN CƏBRAYILDA MÜASİR İNFRASTURUKTUR

Bu gün işğaldan azad olunan və üçrəngli bayrağımız dalğalanan Cəbrayıldə müasir infrastruktur yaradılır. Dövlətimizin başçısı hələ Cəbrayıl şəhərinin işğaldan azad edilməsinin birinci ildönümündə bu əraziyə səfər edərək Cəbrayıl rayon Mərkəzi Xəstəxa-

nasının, məktəb binasının və Cəbrayıl şəhərində ilk çoxmənzilli yaşayış məhəlləsinin və "Araz Vadisi İqtisadi Zonası"nın təməlini qoyub, həmçinin "KamAZ" ASC ilə "Gəncə Avtomobil Zavodu" İstehsalat Birliyinin birgə servis mərkəzinin açılışında iştirak etmişdir. Eyni zamanda Cəbrayıl rayonunda 110/35/10 kilovoltluq "Cəbrayıl" yarımstansiyasının açılışını etmişdir.

44 günlük Vətən müharibəsində işğaldan azad edilən Cəbrayıl rayonuna Füzulidəki "Şükürbəyli" yarımstansiyasından uzunluğu 31 kilometr olan 110 kilovoltluq ikidövrəli 1-ci və 2-ci "Cəbrayıl" hava xətləri çəkilib. Bir vaxtlar qoşunların təmas xətti olduğundan tamamilə minalanmış yerlərdən keçən xəttin uzandığı ərazi partlamamış sursatlardan təmizlənilib. Hava xəttinin ildırımından mühafizəsi və yarımstansiyalararası siqnalların ötürülməsi üçün zəruri işlər görüldü. Yeni yarımstansiyada 110 kilovoltluq Açıq Paylayıcı Qurğu tikilib. O cümlədən 110/35/10 kilovoltluq "Qubadlı" və "Zəngilan" yarımstansiyalarının qidalandırılması məqsədilə Cəbrayıldan çəkilən ikidövrəli ötürmə xətlərinin qoşulması üçün texniki cəhətdən yarımstansiyada lazımı şərait yaradılıb.

Ardı Səh. 3

Əvvəl Səh. 2

"Cəbrayıl" yarımstansiyası, ilk növbədə, bu rayonda yerləşən hərbi obyektləri, yeni yaradılan sosial-iqtisadi infrastruktur layihələrini, eləcə də rayonun ümumi şəhərsalma konsepsiyasına əsasən, Cəbrayıl şəhərini və bütövlükdə rayonun bütün kənd-qəsəbələrini elektrik enerjisi ilə təmin edir.

"BÖYÜK QAYIDIŞA DAİR İ DÖVLƏT PROQRAMI"NA MÜVAFIQ OLARAQ REALLAŞAN LAYİHƏLƏR

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev üç il əvvəl Cəbrayıl Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi hissə kompleksinin açılışını edib. Hərbi hissənin silah və döyüş texnikası arsenalına "Harop" və "Quzğun" zərbəendirci pilotsuz uçuş aparatları, tank əleyhinə dəzgahlı qumbaraatanlar, tank əleyhinə idarə olunan raketlər, 120 millimetrlik və 82 millimetrlik minaatanlar, zenit qurğuları və digər müasir silah sistemləri, atıcı, qrup və snayper silahları, müşahidə və gecəgörmə cihazları, termal qurğular və nişangahlar, xüsusi təyinatlı avadanlıqlar, həmçinin zirehli transportyorlar, yüksək keçidli avtomobillər, zirehli döyüş maşınları daxil edilib. Dövlətimizin başçısının tapşırığına əsasən işğaldan azad olunan ərazilərdə zəruri sərhəd müdafiə və mühafizə infrastrukturunun yaradılması üzrə fəaliyyətlər davam etdirilir.

Ərazisi 64 hektar olan hərbi hissə kompleksinə qarəğah binası və əsgər yataqxanası, şəxsi heyətin xidməti yüksək səviyyədə aparması üçün lazımi şəraitlə təmin edilən iş otaqları, yeməcxana binası, hamam-camaşırxana, yaşayış şəhərciyi, avtomobil texnikasının saxlanması üçün bokslar, silah, yanacaq, ərzaq və əşya-geyim anbarları daxildir. Kompleksin təlim şəhərciyində hərbi qulluqçuların döyüş hazırlığının yüksəldilməsi üzrə məşqlərin təşkili, atış poliqonunda müxtəlif cür atıcı və iriçaplı silahlardan atışların keçirilməsi və nəticələrinin qiymətləndirilməsi, şəxsi heyətin mövcud silah və döyüş texnikasından istifadə bacarıqlarının təkmilləşdirilməsinə imkan verən zəruri şərait yaradılıb.

Bu gün görülmüş işlərin miqyası genişlənilib. Məlumdur ki, 2026-cı ilədək dövrü əhatə edən "Böyük Qayıdışa dair I Dövlət proqramı"na müvafiq olaraq, işlər həyata keçirilir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə yenidənqurma, abadlıq və quruculuq işlərinin aparılması məqsədi ilə bütün güclər səfərbər olunub və görülmüş işlərə dövlət başçımızın şəxsen nəzarət etməsi, onu deməyə əsas verir ki, tezliklə işğaldan azad edilən ərazilərimiz cənnətə çevriləcək.

Bildiyimiz kimi, Böyük Qayıdış proqramı üzrə Cəbrayıl şəhərinə ilk köç prosesi gerçəkləşdi. Cəbrayıl şəhərinə 36 ailə olmaqla, 117 nəfər köçdü.

Şəhərin bərpası və inkişafı üçün 4 mərhələ nəzərdə tutulur. Cəbrayılın Baş Planına əsasən, 2026-cı ilin sonunadək təqribən 3 800 nəfər şəhərdə yerləşdiriləcəkdir. 2040-cı ilin sonuna qədər Cəbrayıl şəhərində 15 000 sakinin yaşayacağı proqnozlaşdırılır. Baş planda yaşayış üçün 143 hektar ərazi ayrılıb və burada az, orta mərtəbəli binaların, həyətyanı sahəyə malik fərdi yaşayış evlərinin inşası nəzərdə tutulub. Əhalinin 82%-nin orta və azmərtəbəli çoxmənzilli binalarda, 18%-nin isə fərdi evlərdə yaşayacağı planlaşdırılıb. Yaşayış evlərinin layihələndirilməsi zamanı şəhər ərazisindən səmərəli istifadə və müasir memarlıq həlləri əsas götürülüb.

Baş planların hazırlanması zamanı məskunlaşma sisteminin formalaşdırılmasında əhalinin məşğulluğunun davamlılığı əsas götürülüb. Şəhərin məşğulluq imkanları rayon ərazisindən keçən beynəlxalq əhəmiyyətli magistral yollar və zəngin təbii ehtiyatlar nə-

Böyük Qayıdış: Cəbrayıl və Zəngilanda tarixi günlər

zərə alınmaqla proqnozlaşdırılıb. Baş planda ictimai-işgüzar zona üçün 22.87 ha ərazi ayrılıb. Burada inzibati və ofis binaları, mərkəzi meydan, mədəniyyət, ictimai-iaşə və turizm obyektləri yerləşdiriləcək.

Şəhərin Baş planı hazırlanarkən nəqliyyatın planlaşdırılması zamanı insanyönümlü şəhər və təhlükəsiz hərəkət prinsipləri əsas götürülüb. Cəbrayıl şəhərində küçə-yol şəbəkəsinin ümumi uzunluğu 45 km-dən çox olacaq.

Torpaqlarına qayıdacaq cəbrayılı 1880 şagirdin təhsil alacağı müasir şəhərsalma standartlarına uyğun 3 tam və orta təhsil müəssisəsi, 960 uşaq üçün nəzərdə tutulan 4 məktəbəqədər təhsil müəssisəsi, mərkəzi rayon xəstəxanası, poliklinika, mədəniyyət mərkəzi, inzibati mərkəz, idman komplekslərinin inşası planlaşdırılıb.

Əlbəttə ki, işğaldan azad olunan ərazilərimizdə infrastruktur layihələr, yeni yolların çəkilişi, yaşayış yerlərinin təməlinin qoyulması, iaşə müəssisələrinin açılışı və s. planlı şəkildə layihələr əsasında həyatı keçirilir.

ZƏNGİLAN YENİ DÜZƏNDƏ

Göründüyü kimi, işğal altından azad olunan ərazilərimizdə abadlıq-quruculuq işləri sürətlə davam etdirilir. Ermənilərin xarabalığa çevirdiyi məkənlərdə yeni yollar çəkilir, dayanıqlı və davamlı iqtisadi fəallığın təmin edilməsinə yönəldilən infrastruktur layihələri reallaşır, tarixi-mədəniyyət və dini abidələrimiz təmir və bərpa olunur. Su, qaz, elektrik təsərrüfatlarının bərpası ilə bağlı işlər uğurla davam etdirilir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Zəngilan rayonuna da səfər edib. Prezident Zəngilan Elektrik Şəbəkəsinin Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin açılışında iştirak edib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Zəngilan şəhərində beşinci və altıncı yaşayış komplekslərinin təməllərini qoyub, Zəngilan şəhərində 104 mənzilli yaşayış kompleksinin tikintisi, eləcə də, Zəngilan İstirahət Kompleksində aparılan tikinti işləri ilə tanış olub. Əlbəttə ki, görülmüş işlər sürətlə aparılır. Cari ilin mayın 18-də dövlət başçısı Ağalı kəndində "Ağalı" hotelinin açılışını etmişdir. "Ağalı" hoteli Zəngilan şəhər mərkəzindən 20 kilometr məsafə-

lən işlərin planlı şəkildə həyata keçirilməsinə söykənir. İşğaldan azad edilən ərazilərdə yaşıl enerji zonasının yaradılması, rayonların karbonsuz zonaya çevrilməsi ilə bağlı Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq Oxçuçayın Zəngilan rayonunun ərazisindən keçən hissəsində hər birinin gücü 10,5 meqavat olmaqla dörd yerdə ümumi gücü 42 meqavat olan "Zəngilan" Su Elektrik stansiyaları silsiləsi layihələndirilərək qısa vaxt ərzində tikilib. İşğaldan azad edilən ərazilərdə ən böyük silsilə su elektrik stansiyası olan Zəngilan silsiləsindən "Cahangirbəyli" SES 2023-cü ildə Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə istismara verilib.

Zəngilanda görülmüş işlər bununla bitmir. Ermənistan 30 illik işğal dövründə özəli Azərbaycan torpaqlarında olan bütün dini abidələrimizə qarşı vəhşiliklər törədib. Ermənilər şəhər və rayonlarımızda yaşayış və inzibati binaları, bütün infrastrukturunu dağıdıb, təbii sərvətlərimizi talan edib, bu ərazilərdəki dini, tarixi, mədəniyyət abidələrimizi vandalizm aktlarına məruz qoyub. O cümlədən Zəngilan rayonundakı tarixi, dini, mədəniyyət abidələrimiz erməni təcavüzünün qurbanları sırasındadır. Burada da müqəddəs ocaqlarımız ermənilər tərəfindən dağıdılıb,

də, Həkəri çayı vasitəsilə yaradılmış süni gölün sahilində yerləşir. Hotelin binası üç mərtəbədə ibarətdir. Birinci mərtəbədə qonaqların foye və rahat gözləmə zonası qarşılıyır. Foyenin sağ və sol hissələrində restoranlar fəaliyyət göstərəcək. Birinci mərtəbənin sağ qanadında 60 nəfərlik tədbir otağı, həmçinin işgüzar görüşlər üçün 20 nəfərlik iclas zalı mövcuddur.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərimiz tarixi-mədəni dəyərləri ilə yanaşı, füsunkar təbiətə, yeraltı və yerüstü sərvətlərə, geniş turizm imkanlarına malikdir. Bölgədə müalicəvi turizm, istirahət turizmi, ekoturizm və turizmin digər növlərinin inkişaf etdirilməsi üçün böyük imkanlar var. Bu ərazilərin turizm potensialının səmərəli istifadəsi, regionun rəqabət qabiliyyətli turizm məkəninə çevrilməsi üçün geniş tədbirlər həyata keçirilir. Bu baxımdan Füzuli və Zəngilanda tikilən, Laçında tikintisi davam edən beynəlxalq hava limanları azad edilən ərazilərimizin turizm potensialının reallaşmasında, turistlərin cəlb olunmasında mühüm rol oynayacaq.

Əlbəttə ki, işğaldan azad olunan ərazilərimizdə infrastruktur layihələr, yeni yolların çəkilişi, yaşayış yerlərinin təməlinin qoyulması, iaşə müəssisələrinin açılışı və s. planlı şəkildə layihələr əsasında həyatı keçirilir. "AzərEnerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin "Zəngilan" və "Şayıllı" Su Elektrik stansiyalarının istifadəyə verilməsi də ərazidə görü-

təhqir edilib. İşğal altında olan ərazilərimiz azad edildikdən sonra Qarabağdakı tarixi, dini və mədəniyyət abidələrinin bərpası layihələri çərçivəsində Zəngilan məscidində bərpa-tikinti işlərinə başlanılmışdı. Yerli və xarici ekspertlərdən ibarət işçi qrupu məscidin mövcud binasında qiymətləndirmə aparıb və buna əsasən binanın konservasiyasına qərar verilib.

Xatırladaq ki, Zəngilanda yeni məscidin təməli şəhər işğaldan azad edildikdən sonra - 2021-ci il aprelin 26-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən qoyulmuşdu. Artıq istifadəyə verilib.

Görülən işlərin məntiqi nəticəsi olaraq Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdış Zəngilan rayonunda "Ağillı kənd" konsepsiyası əsasında yenidən salınmış Ağalı kəndinə sakinlərin köçürülməsi ilə başlandı. Bu gün isə özəli sakinlərin səsi-sədası, toy-büsat çalğısı Füzulidən, Laçından, Şuşadan eşidilir.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurumuz yenidən qurulur.

İşğaldan azad edilmiş şəhərdə ilkin mərhələdə təhlükəsizlik, infrastruktur məsələlərinin həlli, sosial xidmətlərin fəaliyyəti, iqtisadiyyatın yenidən qurulması və inkişafı məsələləri əsas götürülür. Bu ərazilərdə bərpa və yenidənqurma strategiyalarının əsas məqsədi dayanıqlı iqtisadi inkişafa nail olmaqdır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Azərbaycan Ordusunun 44 günlük müharibədə qələbə qazanması fonunda rəsmi Bakı sülh təklifi ilə çıxış etdi, amma hələ də həmin o müqavilə, sülh müqaviləsi bağlanmayıb. Doğrudur, ölkəmizin təşəbbüsü ilə irəli sürülən sülh danışıqları ilə bağlı kifayət qədər müzakirələr olub, Ermənistanın baş nazirinin təbirincə desək, 80 faiz razılıq da əldə edilib, lakin nədənsə yekun nəticə hələ də əldə olunmayıb. Sözsüz ki, nəticənin əldə olunmaması səbəbsiz deyil və bunun məlum səbəbləri mövcuddur və sülhə mane olan faktlar da ortadadır.

Sülh müqaviləsini imzalamağa Ermənistanın hazır olması barədə səsləndirilən bəyanatlar mənasız, əsassız fikirlərdir

Ola bilsin, Ermənistan tərəfinin, ələxüsus da Paşinyan hakimiyyətinin sülh gündəliyi ilə bağlı iddiaları barədə İrəvan tərəfindən ötürülən yalan informasiya dünya ictimaiyyətində belə bir fikir formalaşdırma bilər ki, guya ermənilər, şəxsən erməni baş nazir sülh üçün çox çalışır, sülhə nail olmaq, sülh müqaviləsi bağlamaq üçün dəridən-qabıqdan çıxır, amma əslində belə deyil. Xüsusən də Ermənistan hakimiyyətinin, şəxsən baş nazir Nikol Paşinyanın sülh müqaviləsini imzalamağa rəsmi İrəvanın hazır olduğu barədə səsləndirdiyi bəyanatlar gəlişi gözəl sözlər olsa da, nəticə olmaması fonunda dedikləri mənasız fikirlər, ifadələr kimi səslənir və mahiyyəti də ortadadır. Məsələ burasındadır ki, boğazdan yuxarı belə bəyanatlar səsləndirən zaman Nikol Paşinyan nəticənin ortada olmamasına görə qətiyyətlə utanmır. Ona sual verən də yoxdur, cavabını da bilmir ki, nəyə görə dedikləri ilə reallıqlar üst-üstə düşmür? Həqiqətən də çox ciddi suallar doğur və maraqlıdır ki, müharibənin bitməsindən 4 il keçməsinə baxmayaraq hələ də sülh müqaviləsi niyə bağlanmayıb? Əgər Azərbaycan tərəfi, özü də qələbə qazanan bir tərəf olaraq, sülh təşəbbüsü ilə çıxış edibse, Nikolun da dediyi kimi, guya Ermənistan da öz növbəsində sülh üçün çalışır, bəs onda niyə, nəyə görə nəticə əldə olunmur və nə səbəbə hələ də sülh müqaviləsini imzalanması baş tutmayıb? Hər iki tərəf, sülh təşəbbüsü ilə çıxış edən Azərbaycan tərəfi də, guya sülh əldə olunmasında maraqlı kimi özünü göstərən Ermənistan tərəfi də sülh istəyirsə, rəsmi İrəvan həqiqətən də yalan bəyanatlarla çıxış etmirsə, hayların sülhə nail olmağa çalışdıqlarını bəyan etdiyi zaman yalana əl atmırsa, niyə bu vaxta qədər həmin sənəd, sülh müqaviləsi imzalanmayıb. Həqiqətən də bu məqam diqqətdən qətiyyətlə yayınma bilməz və istənilən halda bunun səbəblərinin olması da təzkib edilə bilməz. Əslində, səbəbsiz, əbəs yerə sülh sazişi belə uzanmazdı və heç şübhəsiz ki, ortada olan bir sıra faktlar bəzi məqamlara aydınlıq gətirmək üçün yetərlidir.

Ermənistan hakimiyyəti manipulyasiyaya əl atır

Sülhə mane olan

FAKTLAR

və yalnız sözdə sülh tərəfdarı kimi çıxış edir

"Mən sülh və münasibətlərin bərqərar olması haqqında razılaşıdırılmış mətni mümkün qədər tez imzalamağa hazır olduğumuzu təsdiq etmək istəyirəm. Biz təklif edirik ki, artıq razılaşıdırılmış şeyi imzalayaq, fundamental sənədimiz olsun və sonra digər məsələlərin müzakirəsinə davam edək", deyər Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan sentyabrın 10-da "İrəvan dialoqları" beynəlxalq forumunun açılışında bildiriş. O, hətta qeyd edib ki, sülh müqaviləsinin mətnində 13 bənd və preambula tam razılaşıdırılıb, eyni zamanda üç bənd də qismən razılaşıdırılıb. Reallıq isə əslində ondan ibarətdir ki, bu günə qədər sülh sazişi layihəsinə dair on şərh mübadiləsi aparılıb, bu zaman müəyyən müddəalar və mətnlər razılaşıdırılıb. Azərbaycan tərəfinin iyun ayında olan təkliflərinə Ermənistan tərəfi bir də sentyabr ayında cavab verib. Yeni, rəsmi İrəvan öz cavabını yubadıb. Məsələnin mahiyyətinə diqqətlə nəzər saldıqda görünür ki, yeni müddəaların, özü də razılaşıdırılmamış məsələlərin olması fonunda Ermənistan tərəfi planlı şəkildə sülh prosesinin əsas aspektlərindən yan keçmək niyyətində olub və yenə də eyni niyyətdədir, baxmayaraq ki, Paşinyan özü də, hakimiyyət komandası da yalandan

sülhə maraqlı kimi özünü göstərməkdədir.

Görünən odur ki, Nikol Paşinyan öz ölkəsində olan revanşistlərin təzyiqindən çəkinərək bəzi məsələləri sülh müqaviləsinin mətnindən çıxarmaq məqsədi güdür, lakin danışıqda müqavilənin şərtlərinin demək olar ki, böyük əksəriyyətinin razılaşıdırıldığını deyir. Hətta erməni baş nazir natamam sənədin belə imzalanması təklifi ilə çıxış edir, halbuki, rəsmi Bakı belə bir sənədin uzunmüddətli sülhü təmin edə bilməyəcəyi qənaətindədir və bunu gizlətmir. Onu da xatırladaq ki, Ermənistan hakimiyyəti gah natamam sənədin imzalanmasını, gah da bunun əksini təklif edir. "Danışıqlarda belə yanaşma var: hər şey razılaşıdırılmayıbsa, deməli, hələ heç nə razılaşıdırılmayıb", fikri ilə çıxış edən Paşinyan hakimiyyətinin bu yanaşması əvvəlki ilə tamamilə ziddiyyət təşkil edir. Deməli, Ermənistan hakimiyyəti hələ də manipulyasiyalara əl atır və yalnız sözdə sülh tərəfdarı kimi çıxış edir. Ən azından sülhə mane olan faktlar bizə bu qənaətə gəlmək üçün əsas verir.

Maneəldən biri məhz konstitusiyaya dəyişiklik etməkdən

Ermənistanın imtina etməsidir

Xatırladaq ki, sülh sazişinin qarşısında duran əsas maneələrdən biri məhz Ermənistanın konstitusiyaya dəyişiklik etməkdən imtina etməsidir. "Ermənistan Konstitusiyasında onların bizə aid etməyə çalışdıqları barədə heç nə yoxdur", deyər İrəvan Dialoqu forumunda çıxışı zamanı Vovayeviç bildirib. Halbuki, həqiqətən də Ermənistan konstitusiyasında Azərbaycanca qarşı ərazi iddiasının olması heç kim üçün sirr deyil. Əlbəttə ki, rəsmi Bakı bu faktı sülh müqaviləsi üçün ən böyük maneə hesab edir. Amma maneənin olub-olmamasında Ermənistanın qətiyyətlə maraqlı göstərməməsi göz önündədir. Əks halda, İrəvan konstitusiyaya heç olmasa bir nəzərə də olsa salardı. "Bizə konstitusiyaya dəyişiklikləri yox, yeni Konstitusiya lazımdır. Biz bu məsələni müzakirə etdik və konsensusa gəldik", deyərək jurnalistlərə bildirenlər özləri sülh danışıqlarına mane olanlardır.

Müşahidə etdik ki, Ermənistan hərbi potensialını artırmaqda davam edir. Deməli, rəsmi Bakının niyyəti sülh olsa da, Ermənistanın belə bir niyyəti hələlik görünür və bunun üçün, sülh sənədinin imzalanması üçün heç tələsmir də...

İnam Hacıyev

Gəncə terroru: 4 oktyabr 2020-ci il

Prezident İlham Əliyev: "Bu Cenevrə Konvensiyasına daban-dabana zidd olan bir hərəkətdir"

4 oktyabr 2020-ci il tarixində birinci dəfə OTR-21 TOÇKA ballistik raketindən Gəncə şəhəri birinci dəfə erməni terroristləri tərəfindən vuruldu. Onların hədəfləri mülki insanlar, yaşayış binaları oldu. Hücum nəticəsində bir nəfər öldü, 30 nəfər isə yaralandı. Bu raket hücumu müharibənin getdiyi ərazidən kənara edilən ilk ciddi hücum idi. Bu, yaşadığımız yüzillikdə bəşər sivilizasiyasının yüksək nöqtəsində baş vermiş hadisədir. Terrorizm haqqında birmənalı tərif olmasa da, mütəxəssislərin əksəriyyətinin qənaətinə görə siyasi, dini, ideoloji və iqtisadi məqsədlərə çatmaq üçün qeyri-qanuni əməllərin, zorakılığın, gücün, hədənin tətbiq olunmasıdır. Təbii ki, real həyatda terror aktlarından daha çox günahsız insanlar, dövlət adamları ziyan çəkir və siyasi, etnik, dini və s. zəmində yaranan terrorların şahidi oluruq. Tarixin müxtəlif dövrlərində Azərbaycan xalqı terror aktlarının, vəhşiliklərin, soyqırımların acı nəticələrini yaşamışdır. Ermənistan tərəfindən etnik terrora məruz qalmış Azərbaycan xalqına qarşı törədilən əməllər insani əxlaqa, qanuna, beynəlxalq hüquqa ziddir.

44 günlük Vətən müharibəsində xalqımız ermənilərin təcavüzkar siyasəti ilə bir daha üz-üzə qaldı. Vətən müharibəsində erməninin vəhşi simasını bir daha görmüş olduq. 30 ilə yaxın bir zamanda beynəlxalq hüququn tələb və təkidlərinə məhəl qoymayan beynəlxalq konvensiyalara zidd topladığı silahlarla 44 günlük Vətən müharibəsində beynəlxalq hüquq müstəvisində Ermənistanın işğalçı, eyni zamanda, terrorçu dövlət olduğunu tam şəkildə sübuta yetirən yetərinə faktlar mövcuddur. Gəncə, Tərtər, Mingəçevir kimi yerlərdə mülki əhəlinin kompakt yaşadığı ərazilərə raket zərbələri endirməsi Ermənistan hökumətinin təcavüzkar, terrorçu siyasətini ortaya qoymuş oldu. Qocaya, cavana, uşağa qıyan erməni müharibə qanunlarını belə pozaraq çirkin niyyətləri ilə tarixən nəyə xidmət etdiklərini bir daha göstərdi. Neçə-neçə qurbanlarımız oldu. Bu erməni faşist ideologiyasıdır.

"GƏNCƏ ŞƏHƏRİ DÖYÜŞ BÖLGƏSİ DEYİL"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mü sahibələrinin birində Gəncə terroru ilə bağlı belə deyirdi: "Bəli, təbii ki, bu, Ermənistanın terrorçu ölkə olmasını bir daha göstərir. Yəni, bu Cenevrə Konvensiyasına daban-dabana zidd olan bir hərəkətdir. Yəni, mülki əhəlini, şəhərləri vurmaq qəbul edilməzdir. Gəncə şəhəri döyüş bölgəsi deyil. Gəncə şəhərinin içərisində hər hansı bir top, tank yoxdur. Niyə bunu vurursan? Yəni, nifrətə görə. Azərbaycana, Türkiyəyə qarşı nifrət onların qanıdadır. Əfsuslar olsun ki, Ermənistanın gənc nəslı də bu nifrət əsasında tərbiyə edilir. Ancaq bu, bizi yolumuzdan döndərə bilməz. Billirsiniz, Tərtər şəhərini demək olar ki, dağıdıblar. Tərtər şəhərində bizim vətəndaşlar kişi kimi, mərd-mərdənə durublar. Deyiblər ki, öldü var, döndü yoxdur, torpağımızdan heç yerə getməyəcəyik. Nə qədər mərmı düşüb? Gün var idi ki, tək-cə Tərtər şəhərinə iki min mərmı düşdü. O da balaca bir şəhərdir, böyük şəhər deyil."

Yaşadığımız tarix göstərir ki, erməni terrorlarının ölkəmizdə sayı-hesabı yoxdur. 2020-ci ilin oktyabr ayında Gəncə şəhəri Ermənistan Silahlı Qüvvələri tərəfindən 5 dəfə ayrı-ayrı zamanlarda bombalanıb. Bombalanmalar 2020-ci il Vətən müharibəsi dövründə baş vermişdir. İkinci raket hücumu isə 5 oktyabrda baş vermişdir. Hücum nəticəsində 3 mülki şəxs yaralanıb. Üçüncü raket hücumu oktyabrın 8-də baş vermişdir. Həlak olan və yaralanan olmamışdır. Dördüncü raket hücumu isə 11 oktyabrda baş vermiş və

nəticədə 10 mülki şəxs şəhid olmuş və 40-dan çox insan yaralanmışdır. Bu hücum imzalanan atəşkəsdən bir gün sonra baş vermiş və atəşkəsin pozulması ilə nəticələnmişdir. Mülki şəxsləri hədəf alan beşinci raket hücumu isə 17 oktyabrda baş vermişdir. Hücum nəticəsində hamısı mülki şəxslər olmaqla. 16 nəfər şəhid olmuş, 55 nəfər isə yaralanmışdır. Hücumları zamanı şəhərin infrastrukturuna, yaşayış binaları da daxil olmaqla, digər binalara, avtomobillərə ziyan dəymişdir.

"ERMƏNİSTANIN BU ÇİRKİN SİYASƏTİ ANLAŞILANDIR"

Bu terror aktları qəddar, faşist xislətli əməllərdir ki, xalqımız bunu yaşayıb. Vətən müharibəsi zamanı düşmənin xain atəşi nəticəsində tək-cə Tərtərdə ümumilikdə 16 mülki şəxs qətlə yetirilib, 63 nəfər yaralanmışdır. Müharibə zamanı, həmçinin Tərtər şəhəri də daxil olmaqla, rayonun 40 yaşayış məntəqəsinə 16 min 277 tank, top, qrad, minomyot mərmisi, 21 qadağan olunmuş raket atılmışdır. Nəticədə Tərtərdə 82 çoxmərtəbəli yaşayış binasına, 5949 fərdi evə, 184 sahibkarlıq və 301 qeyri-yaşayış obyektinə, 17 məktəbə, 11 uşaq bağçasına, 1 texniki peşə məktəbinə, 1 musiqi məktəbinə, 30 inzibati binaya və 20-yə yaxın mədəniyyət və səhiyyə müəssisəsinə ziyan dəymişdir.

Mülki əhaliyə atəş açmaq isə bütün beynəlxalq konvensiyalarla qadağan olunur və yolverilməzdir. Ona görə də, Ermənistanın beynəlxalq qurumlar qarşısında cavab verməlidir. Döyüş meydanında sarsıdıcı məğlubiyyətə uğrayan Ermənistanın cəbhə xəttindən uzaqda yerləşən yaşayış məntəqələrini və mülki obyektləri hədəfə alması dünyanın, dünya KİV-lərinin döyüş meydanında iştirak etdiyi bir zamanda baş verdi.

Moskvada imzalanan humanitar atəşkəs rejimindən sonra Ermənistan silahlı qüvvə-

lərinin qədim Gəncəni raket atəşinə tutması nəticəsində mülki obyektlərə və yaşayış məhəllələrinə aramsız atəşlər yağdırıldı. Çoxlu dağıntılar oldu, insanlar həlak oldu, yaralandı. Onların arasında uşaqlar və qadınlar da var idi.

"ƏLİYALIN İNSANLARA QARŞI QƏDDARLIQ GÖSTƏRMƏK ONLAR ÜÇÜN ADI BİR ŞEYDİR"

Gəncədə mülki insanların məskunlaşdığı əraziyə raket hücumu bir daha Ermənistanın günahsız insanları, uşaqları, qadınları hədəfə alaraq ardıcıl olaraq bu cür çirkin hücumlara əl atması onun faşizm xislətini və cinayətkar mahiyyətini bir daha sərgiləyirdi. Ermənistanın mülki obyektlərə və yaşayış evlərinə raket hücumu beynəlxalq sənədlərə ziddir və Ermənistan bu hərəkətə görə cavab verməlidir. Gəncədə yaşanan matəm

erməni təcavüzkarlığının əsl siması idi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türkiyənin "Haber Türk" televiziya kanalına müsahibə verərək bildirmişdir ki, Ermənistanın bu çirkin siyasəti anlaşılandır: "Çünki onlar hər zaman döyüş meydanında məğlubiyyətə uğrayanda belə çirkin əməllərə əl atırlar. Mülki şəxslərə, əliyalın insanlara qarşı qəddarlıq göstərmək onlar üçün adi bir şeydir. Azərbaycan xalqı bunu Xocalı soyqırımının timsalında görmüşdür."

Gəncədə törədilən terror aktı daş yaddaşımıza həkk olunub. Gecə insanların evlərində yatdığı zaman raket atəşi nəticəsində dağılan yaşayış massivi və raket zərbəsindən məhv olmuş məhəllədə dağılan evlərin qalıqları hər zaman kino lenti kimi göz önündən keçir. Qanlı gecədə sakinlərin həyatını itirməsi, erməni terroristlərinin dinc əhaliyə qarşı törətdikləri cinayətlər sənədlərin dili

ilə hər zaman danışır. Yatmış insanlara qarşı törədilən terror insanlıq əleyhinə olan cinayətdir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev demişdir ki, bu, Ermənistanın növbəti terror aktıdır: "Ancaq bu terror aktı Azərbaycan xalqının iradəsini qıra bilməz. Biz düşməne qarşı daha böyük əzmlə, iradə ilə vuruşacağıq, daha əzmlə, iradə ilə öz torpaqlarımızı azad edəcəyik və Azərbaycan bayrağını işğal edilmiş bütün torpaqlarda qaldıracağıq".

İşğalçı Ermənistan silahlı qüvvələri beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini, 1949-cu il tarixli Cenevrə Konvensiyaları və onların Əlavə Protokollarını, habelə 10 oktyabr 2020-ci il tarixdə saat 12:00-dan etibarən elan edilmiş humanitar atəşkəs rejiminin tələblərini pozaraq, Azərbaycanın dinc əhəlisini qəsdən hədəfə almaqla yaşayış məntəqələrini ağır artilleriyadan atəşə tutmuşdur.

Azərbaycan 44 günlük Vətən müharibəsində uğurlu döyüş əməliyyatı apardı və tarixi ədalət bərpə olundu. Təcavüzkar ermənilərin çirkin siyasətləri iflasa uğradı. Dünyanı təəccübləndirən, hər b tarixində yeni səhifə olan müharibədə Azərbaycan QALIB oldu. 30 illik bir həsrətə son qoyuldu və tarixi torpaqlarımız işğaldan azad olundu. Azərbaycan bu gün işğaldan azad olunan ərazilərdə böyük abadlıq-quruculuq işlərinə start verib və genişmiqyaslı layihələr icra olunur.

Zümrüd BAYRAMOVA

And içmiş iki düşmən

İranın ballistik və hipersəs raketləri ilə İsrailə kütləvi hücumu Benyamin Netanyahu hökumətinə qısa variantlarını nəzərdən keçirməyə əsas verir. Hücum üçün potensial hədəflər siyahısına İslam Respublikasının neft və hərbi-sənaye obyektləri, habelə nüvə infrastrukturunun elementləri daxildir. Münaqişə əvvəlki idarə olunan qarşıdurma çərçivəsi ilə məhdudlaşa bilər. Amma rəsmilər xəbərdarlıq edir ki, Tehran hər şeyi yoluna qoymaq qərarına gəlsə, İsrail oyun qaydalarını dəyişməyə hazırdır. Baş Qərargah rəisi Herzi Halevi, MOSSAD kəşfiyyat agentliyinin direktoru David Barnea və Baş Təhlükəsizlik Xidmətinin rəhbəri Ronen Bar Tel-Əvivdə İsrail Müdafiə Nazirliyinin kompleksində görüş keçirmələri isə başqa mənzərə yaradır.

Ola bilsin ki, təhlükəsizlik aparatı təkə Tehranə zərbə endirmək variantlarının siyahısını deyil, həm də öz hava "çetirini" gücləndirmək üçün tədbirləri müzakirə edib. Düşməne endirilən zərbəni şərh edən İran prezidenti Məsud Pezeşkian ballistik və hipersəs raketlərinin kütləvi buraxılışını dəf edərkən İsrailin hava hücumundan müdafiə sisteminin guya tükəndiyini vurğulayıb. "İran İslam Respublikası Silahlı Qüvvələrinin qürurlu əməliyyatı sübut etdi ki, onların təriflənmiş Dəmir Gün-

bəzi şüşədən daha kövrəkdir", - deyən prezident ölkəsinin müharibə istəmədiyini, lakin bundan qorxmadığını vurğulayıb.

Dünya mediasının İran-İsrail müharibəsinə münasibəti necədir?

Dünya mətbuatı İranın İsrailə raket hücumunu müzakirə edir. İranda qəzetlər oxucuları ürək tutmağa çağırır, İsraildə isə qeyd-şərtsiz uğur hesab edilir. Amerika və Avropa mediası ən çox versiyaya malikdir. Bəziləri İranın İsrail tələsinə düşdüyünü, bəziləri isə İran hakimiyyətinin Hizbullahın təzyiqinə tab gətirdiyini deyir. Hər kəsi Amerikanın reaksiyası və Vaşinqtonun İsraili iranlılara ciddi cavab verməkdən çəkəndirməyə davam edib-ətməyəcəyi sualı narahat edir. Və əgər belədirsə, o, nə dərəcədə uğur qazanacaq?

Iran News (Tehran, İran)

Sionist rejim tərəfindən senzuraya məruz qalsa da, raketlərin hədəflərinə çatdığına dair ilk xəbərlər ortaya çıxanda məlum oldu ki, Qüds Qüvvələrinin kəşfiyyatı və əməliyyat strategiyasının dəqiqliyi çox təsirli olub. Düşməni sarsıntı və psixoloji iflic vəziyyətində qaldı... Bir illik göz yaşları və matəmdən sonra Qəzzə yenə gülümsəyir... Həqiqətən də inanılmaz bir gecə idi: dünya xoşbəxtliyin şahidi oldu... Bəzən hətta silahlar, minaatanlar, raketlər xüsusilə 75 illik zülmə cavab olaraq şirin tərənnüm edə bilər... İslam Cümhuriyyəti İranda son 500 ildə ən ağıllı, ən müdrik və cəsur rejimdir. Əgər satqınlar və içəri girənlər olmasaydı, İran regionun mədəni və iqtisadi lideri olacaqdı.

Jerusalem Post (Yerusəlim, İsrail)

Bütün diplomatik təşəbbüslər bir il Hizbullah tərəfindən əngəlləndikdən və dünyanın əksər hissəsi İsrailin şimalının demək olar ki, bütün bir il ərzində praktiki olaraq yaşayış üçün yarar-

sız olmasına biganə və laqeyd qaldıqdan sonra aydın oldu ki, İsrailin başqa alternativini yoxdur.

İndi güc toplamaq, mübarizəmizin ədalətli olduğunu başa düşmək və bütün keçən il etdiyimiz kimi bir-birimizi dəstəkləmək vaxtıdır. Və bunun da keçəcəyini xatırlamağın vaxtı gəldi. Əgər buna inanmaqda çətinlik çəkirsənizsə və qorxursunuzsa... hamını çölə çıxmağa və yetişməmiş meyvə almağa dəvət edirik. Bu, ən adi bir şey kimi görünə bilər, lakin bu, imanın ən yüksək hərəkətidir. Bu o deməkdir ki, bir neçə gündən sonra biz sağ və sağlam qalacağıq və ləzzətli yeməklərdən həzz alacağıq. Həm də incə də olsa, hər şeyin necə dəyişdiyini simvollaşdırır.

Biz "The Jerusalem Post"da İsrail ordusuna Livandakı terror təhlükəsinə qarşı müqəddəs mübarizəsində uğurlar arzulayırıq. Oxucularımıza isə arzu edirik ki, bu il ölkədə sülh bərqərar olsun, Qəzzədə saxlanılan bütün girovlar evlərinə qayıtsın, Şimalın bütün sakinləri öz evlərinə qayıtsın və çoxlu yetişməmiş meyvələr alınsın.

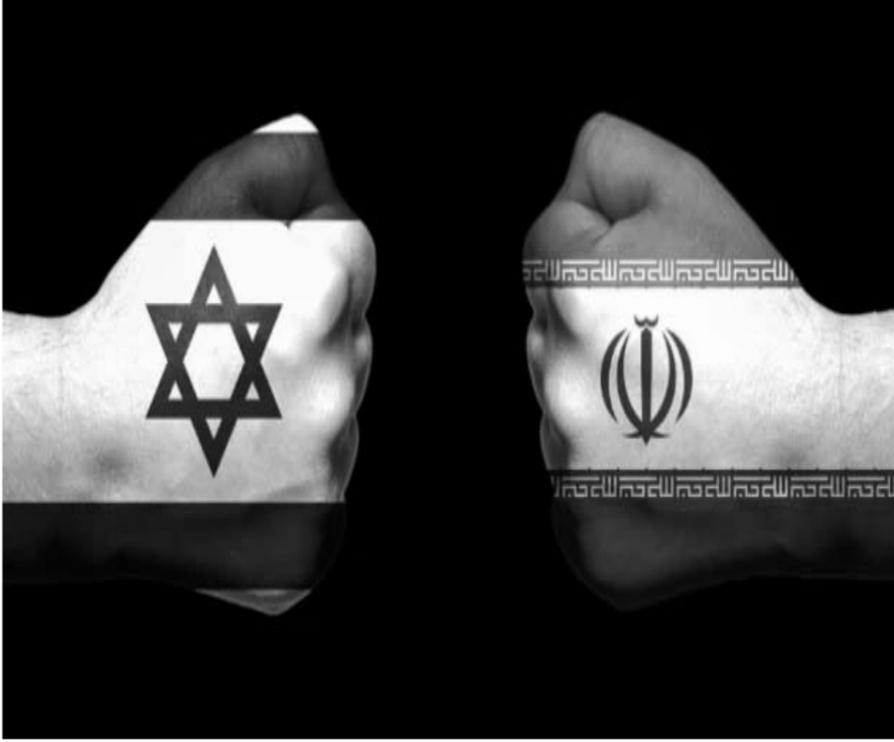
The New York Times (Nyu York, ABŞ)

İndi əsas suallar münaqişənin nə qədər uzağa gedəcəyi və bunun ABŞ-ın daha dərin müdaxiləsinə gətirib çıxaracağıdır. Növbəti bir neçə gün dönüş nöqtəsi ola bilər. Cümə günü İsrail Nəsrullahı öldürəndən sonra Bayden administrasiyasının mövqeyi geniş müharibənin yolverilməzliyi ilə bağlı xəbərdarlıqlardan ona hansısa şəkildə təsir göstərmək cəhdlərinə keçib... İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu'nun bu ekzistensial missiyanı necə şərh etdiyi məlum deyil. İrana cavab zərbəsi məsələsində indi başa düşdüyü kimi.

Yeni zamanlar bir çox risklər daşıyır. Raketlərinin effektivliyindən məyus olan İranın nüvə silahı istehsalını sürətləndirməyin vaxtının yetişdiyinə özünü inandırmağa başlaması riski var. O, bu addımın onun iPhone-larına, peyçerlərinə və kompüter sistemlərinə girmiş düşməne yeganə cavab olduğuna inana bilər. Mötədil prezident seçilməsinə baxmayaraq, İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun daxili mübahisələrdə üstünlüyü əldə etməsi və raket istehsalı və təsir agentlərini təmin etmək üçün söyləmələri ikiqat artırması riski var.

Ardı Səh. 7

And içmiş iki düşmən

Əvvəli Səh. 6

Genişmiqyaslı müharibələrin uzun müddət davam etməsi təhlükəsi qalmaqdadır. Nüvə silahlarının, ballistik raketlərin və eskalasiya instinktinin olması xüsusilə zəhərli bir dad yaradır.

The Wall Street Journal (Nyū York, ABŞ)

Bu, İranın apreləndən bəri İsrailə ikinci raket hücumudur. Və heç bir ölkə bunun normaya çevrilməsinə icazə verməməlidir. İsrail Yerixə bölgəsində bir neçə dinc sakinin yaralandığını və bir fələstinlinin öldüyünü bildirdi... Raketlərin çoxunu dəf edən ABŞ və İsrailin birgə işi təsirli oldu. Amma növbəti dəfə daha pis ola bilər... İran indi nüvə silahı hazırlamağa həmişəkəndən daha yaxındır. Beləliklə, Amerika və İsrail liderləri üçün sual: "İndi deyilsə, nə vaxt?"

The Economist (London, Böyük Britaniya)

Bir çox istəblişment nümayəndələri - siyasi və hərbi - İranın etibarlı qüvvələrinin zəif tərəflərini nəzərə alaraq, regionda strategiyanın dəyişdirilməsinin vaxtının yetişdiyi qənaətinədərlər. Hətta ola bilsin ki, Həsən Nəsrullahın öldürülməsi İranı tərxiyata çəkmək, onu strateji tələyə salmaq üçün edilib. İstənilən halda, İranın zərbəsi, onların fikrincə, İsrailə İranın nüvə təhlükəsi ilə mübarizə aparmağa haqq qazandırır.

Üstünlük indi İsrailin tərəfindədir. İranın uğursuz aprel hücumunun elementlərindən biri də İranın zəifliklərini ifşa etməsi idi. İsrail o zaman tam miqyaslı cavab zərbəsi endirmədi, lakin üç gün sonra İranın hava hücumundan müdafiə qüvvələrinin əsas radarını məhv etdi. Və bu, indi İran müdafiəsinin İsrail hava qüvvələrinə qarşı həssas olduğunun sübutu hesab olunur. Bundan əlavə, uzun müddətdir ki, İrana hücumu qarşı mühüm argument Tehranın Hizbullahı İsrailə hücumu məcbur etməklə cavab verə biləcəyi idi. İndi Hizbullah titrədiyinə və İsrailin artıq müharibə yoluna qədəm qoyduğuna görə, bu elə bir problem kimi görünür.

Əl-Şərq əl-Avsat (London, Böyük Britaniya)

İran Nəsrullahın öldürülməsini regiondakı mövqeyinə birbaşa təhdid kimi qiymətləndirir. Buna görə də onun baza tərəfdarları - istər ölkədə daxilində, istərsə də xaricdə - İran təbliğatının yayılacağı ilə bağlı şişirdilmiş gözləntilərin təsiri ilə dərhal İran rəhbərliyinə təzyiç göstərdilər. İran rejiminin əsas problemi tarazlıq tapmaqdır. Bəziləri daha aqressiv addım atmağa çağırır, lakin Tehranın buna gücü çatmır. Digərləri iddia edirlər ki, daha təvazökar cavab İranın regiondakı mövqeyinə mənfi təsir göstərəcək və əgər o, "strateji səbrini" davam etdirsə, həm müttəfiqləri, həm də təsir agentləri üzərində nəzarəti itirə bilər.

Lakin görünən odur ki, əsl sınaq Hizbullahın Livandakı dominant mövqeyini bu ölkənin kövrək siyasi sistemini destabilləşdirmədən, müxtəlif qüvvələr arasında tarazlığı pozmadan, İrani küncə sıxışdırmadan və onun siyasi sistemini məhv etmədən itirməsi ilə bağlı həll yolunun tapılıb-tapılmaması olacaqdır.

Əl-Əhram (Qahirə, Misir)

İraq Livan böhranını müzakirə etmək üçün oktyabrın 7-də Ərəb Liqası xarici işlər nazirlərinin iclasını tələb edib. Bu tələb İsrailin Hizbullah üzvlərini bir sıra qətlə yetirməsinin ardınca təşkilat liderlərinə xüsusi bunkerləri məhv edən raketlərlə hücumla nəticələndi... İsrailin Livandakı quru əməliyyatının mümkün nəticələri ilə bağlı qorxular qızdırma həddinə çatdı, buna görə də İraq indi həm Hizbullahın, həm də onun himayədarı olan İranın yaxın tərəfdarıdır, bu toplantının çağırılmasını xahiş edib... Lakin iştirakçılar yekun razılaşmanı əvvəlcədən müzakirə etməsələr, HƏMAS və Hizbullah liderlərinin, o cümlədən Tehrandakı öldürülən İsmayıl Haniyənin qətləri barədə toplantı baş tutmaya bilər. İranın İsrailə hücumları işğal olunmuş Fələstin ərazilərində, xüsusən də İsrailin onlarla mülki vətəndaşın ölümünə və yaralanmasına səbəb olan İsrail hücumlarının növbəti ağır gününün sonunu qeyd etmək üçün küçələrə axışdığı Qəzzada sevinc dalğaları göndərdi.

Le Figaro (Paris, Fransa)

Həsən Nəsrullahın itkisi yəqin ki, bardağı daşıran son damla oldu... Livanda bir çoxları İranın passivliyindən təəssüflənərək İslam Respublikasının şiə müttəfiqini uğursuzluğa düşür edib-etmədiyini soruşdular... Son, daha güclü hücumu baxmayaraq, İslam Respublikası yəhudi dövlətinə qarşı hərtərəfli müharibəyə başlamaq istəmir. O, son bir il ərzində dəfələrlə bəyan edib ki, İranın icazəsi olmadan İsrailə qarşı terror hücumu həyata keçirən məhz onun Fələstinli müttəfiqi HƏMAS olub... İran üçün ABŞ-ın hansısa yolla qarşıdan gələn plana qoşulması riski var. İsrailin cavab tədbirləri. Belə olan halda, İran İraqdakı vəkallərindən, məsələn, Amerika əsgərlərinə hücum etməyi xahiş edə bilər... hətta bu, genişmiqyaslı müharibəyə gətirib çıxarsa belə. Amma hər şey İsrailin reaksiyasından və Birləşmiş Ştatların Benyamin Netanyahuunu cilovlamaq qabiliyyətindən asılı olacaqdır.

The Guardian (London, Böyük Britaniya)

Təl-Əvivə düşən raketlər çox qorxduğu-

vab verməmək və çox gərgin də olsa, tarazlığı saxlamaq imkanı yaradır. Lakin İsrail ordusunun Livan ərazisinə daxil olmasını nəzərə alsaq, İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu görünür, mümkün qədər uzağa getməyə hazırdır... Digər tərəfdə isə İran rəsmilərinin raket hücumunu əmr etdiyini deyən Ali Rəhbər Ayətullah Əli Xamenei var. Hizbullahı vurulan zərbələri nəzərə alsaq, o, zəif və müttəfiqini qoruya bilməyən kimi görünmək istəməyəcək... Sonda hər şey iki liderin eqlarına düşə bilər və bu, qorxulu perspektivdir. Yaxın Şərq və Qərbi ölkələri.

Der Spiegel (Hamburq, Almaniya)

İranın hücumu ekspertlərin xüsusilə 7 oktyabrda HƏMAS hücumundan sonra xəbərdarlıq etdiyi şeylərin başlanğıcı ola bilər: Yaxın Şərqdə İranın da iştirak etdiyi böyük müharibə. İki and içmiş düşmən hərbi qarşıdurmada bir-biri ilə üz-üzədir, bunun nəticəsində region və bütün dünya üçün bütün nəticələr var. İsrailin cavabı apreldəkindən daha radikal ola bilər, baxmayaraq ki, bu, mütləq belə

muz münaqişənin başladığının ən bariz göstəricisidir... İsrail vətəndaşlarının həyatına bu qədər açıq təhlükədən sonra Benyamin Netanyahu daha geniş miqyasda cavab verməsini gözləmək olar. Variantlar artıq düşülmüşdür, hərbi kabinet düzgün olanı seçəcək və hədəflərin siyahısı, görünür, təsirli olacaqdır. Buraya İranın nüvə obyektləri də daxil ola bilər... Bu hücumun Yaxın Şərq üçün yaratdığı bütün təhlükələrə baxmayaraq, o, həm də ABŞ siyasətinə ciddi təsir göstərməklə hədələyir və bu, nəticəsi bəlli olmayan prezident seçkilərinə beş həftə qalmışdır... Belə təhlükəli dövrlərdə Yaxın Şərq regionu adətən Vaşinqtona nəzarət və gərginliyin azaldılması mənbəyi kimi baxır. Hal-hazırda Oval Ofisi tutan adam, son aylarda ABŞ-ın Yaxın Şərqdəki ən yaxın müttəfiqi tərəfindən alçaldıcı şəkilə nəzərə alınmayan axsaq bir ördəkdir.

Independent (London, Böyük Britaniya)

Bütün bunlar regiona nə verir? İsrail aprel hücumuna İrana hava zərbələri ilə cavab verdi, lakin geniş eskalasiyanın qarşısı alındı. Son zərbələrin xarakteri də İsrailə çox ağır ca-

olmayacaqdır. Vacib sual, İsrailin təkə hərbi bazaları deyil, həm də İranın nüvə proqramının neft qurğularını və obyektlərini, məsələn, Natanz uran zənginləşdirmə zavodunu bombalayıb-bombalayacağıdır.

Die Welt (Berlin, Almaniya)

Ayətullah Əli Xamenei hər iki hücumu şəxsən təsdiqləyib, lakin o, İsrail və Qərblə genişmiqyaslı qarşıdurmadan qaçmaq istəyir. İranda iqtisadi vəziyyət həddən artıq fəlakətlidir və iranlılar arasında narazılıq həddən artıq böyükdür və rejim daha qəddarlaşdıqca bu, güclənir... Livandakı Hizbullah tərəfdarları İranın İsraildəki "şər sionistlərə" dərhal hücum etməsinə artıq şübhələrini bildiriblər. Nəsrullahın öldürülməsindən sonra. Onlar "vətəne xəyanət"dən danışdılar. Yəqin ki, İranın son raket hücumlarından məmnundurlar. Amma İsrail də boş oturmayacaqdır.

V.VƏLİYEV

P.S. Məqalədə xarici mənbələrə istinadlar var

Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan üç rayondan biri Cəbrayıl Qubadlı və Zəngilan kimi 2020-ci ilin 27 sentyabrında başlanan və 44 gün davam edən İkinci Vətən müharibəsində müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərkərdəliyi ilə qəhrəman milli ordumuz tərəfindən işğaldan azad edilən ərazimizdir. 44 gündə düşmənin 30 il ərzində torpaqlarımızda qurduğu keçilməz barrikadalar yerlə yeksan olundu. 30 il düşmən tapdığı altında inləyən, doğmasını gözləyən Qarabağımız anası Azərbaycana qovuşdu. Doğmalarının addım səsi ilə üzü güldü torpaqlarımızın. Bir-birindən gözəl, tarixi və mədəniyyət abidələri, yeraltı-yerüstü sərvətləri ilə zəngin olan yurd yerlərimiz öz sahiblərinə qaytarıldı.

4 oktyabr 2020-ci ildə Cəbrayıl rayonunun mərkəzi və bir sıra kəndləri işğaldan azad olunaraq yenidən Azərbaycan torpaqlarına birləşdirildi. Prezident İlham Əliyevin 2023-cü il iyulun 31-də imzaladığı Sərəncama əsasən, hər il oktyabrın 4-də Cəbrayıl Şəhəri Günü qeyd olunur.

2020-ci il noyabrın 26-da "Cəbrayılın azad olunmasına görə" medalı təsis edildi. Cəbrayıl rayonunun işğaldan azad edilməsi uğrunda aparılmış döyüş əməliyyatlarında iştirak edərək şəxsi igidlik və şücaət nümayiş etdirmiş Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 22775 hərbi qulluqçusu "Cəbrayılın azad olunmasına görə" medalı ilə təltif edilmişdir. Artıq azad torpaqların hər birində müharibə bitən gündən bərpə işləri gedir. Cəbrayıl rayonu da düşmənin daşı daş üstündə qoymadığı yurd yerlərimizdən biri olduğu üçün həyata keçirilən işlərlə yeni bir həyata doğru addımlamaqdadır. Artıq Böyük Qayıdış Proqramına əsasən ötən ay 36 ailə (117 nəfər) Cəbrayıla qayıdıb.

Cəbrayıla qısa bir nəzər

Cəbrayıl Kiçik Qafqaz dağlarının cənub-şərqi qanadında, Gəyən düzü və Qarabağ silsiləsində yerləşir. Rayon cənubdan Araz çayı boyu İran İslam Respublikası ilə həmsərhəddir. Sahəsi 1049 kvadrat kilometrdir, ərazisi əsasən dağlıqdır. Araz çayının qırağı vaxtilə Tuqay meşələri ilə sıx olmuşdur. Arazboyu düzənliklərin torpaqları yüksək məhsuldarlığa malik tünd şabalıdı torpaqlardır. Məhsuldar olan bu torpaqlarda Cəbrayılın iri kəndləri - Böyük Mərcanlı, Soltanlı və s. yerləşir. Cəbrayıl rayonun ən yüksək zirvəsi Dağ Tumasdır (1580 m). Erməni işğalından əvvəl rayonda yaşı 400-500 olan 14 iri diametrlili çinar ağacı, 104 kəhriz və 99 bulaq vardı. Cəbrayıl rayonu 8 avqust 1930-cu ildə təşkil edilmişdir. 4 yanvar 1963-cü ildə ləğv edilərək Füzuli rayonuna birləşdirilmiş, 17 iyun 1964-cü ildə yenidən yaradılmışdır.

Rayon əhalisi arasında ərazinin adının VIII əsrdə yaşamış Cəbrayıl atanın adından alması ilə bağlı fikirlər var. Amma Cəbrayıldakı sayısız-hesabsız abidələrin, mağaraların, qalaların, bürclərin, məbədlərin qalıqları bu yaşayış ərazisinin yaşının daha qədim olmasından xəbər verir. Rayonun köhnə qəbiristanlığında qədim yazılar yazılmış bir lövhə parçası aşkar olunmuşdur. Həmin yerdə, yolun qırağında isə iki başdaşı vardır. Başdaşlarının yuxarı hissəsində heyvan təsvirləri-dağ keçiləri və Qobustan qayaüstü təsvirlərini xatırladan müxtəlif tamqalar həkk edilmişdir. Cəbrayılın ətrafında müxtəlif bədii formaya malik qəbirdaşları vardır, onlardan qoç heykəli olan ikisi Azərbaycanın digər dağətəyi rayonlarındakı abidələrin analogiyasıdır. Cəbrayıl rayonunda müxtəlif türbələr- Dağtumas kəndində XIII-XVI əsrlərə aid türbə, Şıxlar kəndində yerləşən Şıxbaba türbəsi (XIV əsr), Xubyarlı kəndində XVI əsrə aid səkkizguşəli türbə və onlarla başqa tarixi-dini memarlıq nümunələri vardır. 23 avqust 1993-cü il tarixində rayon Ermənistan ordusu tərəfindən işğal edilmiş, yaşayış məskənləri ilə yanaşı, tarixi-dini abidələri də məhv olunmuş, işğal nəticəsində rayona 13,928 milyon ABŞ dolları məbləğində ziyan dəymişdir. Cəbrayılı məcburi köçkünlər

Cəbrayıl şəhəri günü: yurdun və yurddaşın qürur günü

respublikanın 58 rayonunun 2000-dək yaşayış məntəqəsində, çadır düşərgələrində, yük vaqonlarında və yataqxanalarda məskunlaşmışdılar.

Xudafərin körpüləri

Vahid Azərbaycan rəmzi kimi qəbul edilən Xudafərin körpüsü də Cəbrayıl rayonunda yerləşir. Bu körpü haqqında ilk məlumat VIII-IX əsrlərə aiddir. Xudafərin körpüsü Cənubi Azərbaycanla Şimali Azərbaycanın orta əsr şəhərlərini birləşdirən karvan yolunun üstündə tikilib. O, həm də mühüm hərbi-strateji əhəmiyyət daşıyır. Araz çayının en dar, qayalıqla əhatələnən yerində inşa edilmiş ilk körpü VIII əsrin sonu-IX əsrin əvvəllərində başlayaraq, XIX əsrə kimi fəaliyyət göstərmişdir. Kərpic körpü isə XII əsrdə tikilmişdir.

Tarixçilər yazırlar ki, Cəbrayıldə nənki təkcə Xudafərin körpüləri, eyni zamanda Azərbaycan memarlıq sənəti sahəsində mühüm yer alan bir çox monumental abidələr, qalalar, türbələr, məscidlər və sair var. Bu ərazilər Kür-Araz mədəniyyətinin təşəkkül tapdığı və Qədim Şərq mədəniyyətinin Qafqaza təsirində keçid məntəqələrindən, habelə qədim mədəniyyətlərin qovuşduğu yurd yerlərindən biridir.

Bu zənginlikləri özündə əks etdirən Cəbrayılın sentyabrın 27-də Böyük Mərcanlı, Nüzgar, oktyabrın 3-də Mehdili, Çaxırlı, Aşağı Maralyan, Şeybəy və Quyucaq, 4-də Cəbrayıl şəhəri və Karxulu, Şükürbəyli, Çərəkən, Daşkəsən, Horovlu, Mahmudlu, Cəfərabad, Yuxarı Maralyan, Decal, 5-də Şıxəli Ağalı, Sarıcalı, Məzrə, 9-da Qaracallı, Süleymanlı, Əfəndilər, 15-də Doşulu, 19-da Soltanlı, Əmirvarlı, Maşanlı, Həsənli, Əlikeyxanlı, Niyazqullar, Keçəl Məmmədli, Şahvəlli, Hacı İsmayılı, İsaqlı kəndləri və əhəmiyyətli yüksəklikləri, mövqeləri, bu ərazilərin fonunda isə Xudafərin işğaldan azad edildi.

Oktyabrın 18-də-Azərbaycanın Dövlət Müstəqilliyi günündə Xudafərin körpüsü üzərində Azərbaycan bayrağı qaldırıldı. Həmin gün Xudafərinlə sanki üz-üzə dayanıb ona belə söylədim: Azadlığın, növrəğin mübarək, Xudafərin. Nə gözəl tarix yazıldı aşırımlarına. Sən axı 1991-ci ildə əldə etdiyimiz müstəqilliyi doyunca yaşamamışdın. Üçrəngli bayrağın üstündə bərqərar olduğun Arazın sularındakı əksini ətrafındakı zirvəsi səmaya toxunan dağlara, sil-dırım qayalıqlara yaya bilməmişdin. Bay-

rağın mübarək, azadlığın mübarək, Xudafərin. Sən Allaha səni yaratdığı üçün təşəkkür edirsən əsrlərdir. Biz azərbaycanlılar da Allaha səni bizə yenidən qovuşdurduğu üçün minnətdarıq, ey ulu yurdumuz, müqəddəs torpağımız Cəbrayılın göz bəbəyi...

Cəbrayıla yeni həyat gəlir

Bütün azad edilmiş torpaqlarımız kimi, Cəbrayıla da yeni həyatla 30 il əvvəlki çağlarından da gözəl mənzərələr bəxş olunur. Nəzərə alsaq ki, dövrümüz 30 il əvvəlkindən daha müasirdir, belə olan təqdirdə bu müasirliyin qədim torpaqlarımıza verəcəyi yenilikləri yaxın gələcəkdə görəyik. Qədimliyin fonunda müasirliyin tətbiqi isə hər biri turizm üçün böyük əhəmiyyətə malik torpaqlarımıza gələnləri heyran edəcək. Dövlətimizin başçısı necə ki, ötən 20 ildə Qarabağın azad olunması üçün yorulmaz fəaliyyət göstərdi, Zəfəri xalqına nasib etdi, bu gün də həmin torpaqların qədimliyini qoruyub saxlamaqla müasir formada bərpasına rəhbərlik edir. Bu isə bütün azad torpaqlarımıza təbii ki, yeni həyat gətirir...

Cəbrayıldə tətbiq olunanlar da yaxın gələcəkdə ata-baba yurdlarına tamamilə qayıdacaq sakinlər üçün bütün yenilikləri əlçatan edəcək. 4 illik xronika bunları deməyə əsas verir.

2021-ci ilin oktyabr ayında dövlətimizin başçısı Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunda "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkının təmələqoyma mərasimində, "Cəbrayıl" yarımstansiyasının, Cəbrayıldə Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi hissə kompleksinin açılışında, Cəbrayıl Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının təmələqoyma mərasimində, Cəbrayıldə akademik Mehdi Mehdizadə adına orta məktəbin, Cəbrayıl şəhərində ilk çoxmənzilli yaşayış məhəlləsinin təmələqoyma mərasimində iştirak edib, Cəbrayıl ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşüb. Memorial Kompleksin və şəhərin bərpasının təməlinin qoyulması da həmin vaxt həyata keçirilib.

2022-ci ilin oktyabrında isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın birgə iştirakı ilə Horadiz-Ağbend dəmir yolu xəttinin Cəbrayıl rayonundan keçən hissəsində yerləşən Qumlaq stansiyasının təmələqoyma mərasimində iştirak edib. Elə həmin gün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın birgə iştirakı ilə ağac ekmə mərasimi olub. Hər iki ölkə rəhbəri "Azərbaycan-Türkiyə Beynəlxalq Meşə Təlim Mərkəzi", "Ağıllı Tingçilik" və "Dostluq Meşəsi" Kompleksinin təmələqoyma mərasimində iştirak ediblər.

Dövlətimizin başçısı 2023-cü ilin may ayında Hadrut-Cəbrayıl-Şükürbəyli avtomobil yolunun təməlini qoyub. Bu yol başlanğıcını Hadrut yaşayış məntəqəsindən götürməklə və Cəbrayıl rayonundan keçməklə Şükürbəyli kəndində Hacıqabul-Mincivan-Zəngəzur dəhlizi avtomobil yoluna birləşir. Yolun uzunluğu 43 kilometr olacaq. Dörd hərəkət zolaqlı yol boyunca avtomobil körpüləri tikilir. Həmin səfər çərçivəsində ölkəmizin rəhbəri Cəbrayılın Şükürbəyli və Horovlu kəndlərinin də təməlini qoyub.

Ötən ilin sentyabr ayında isə ölkə rəhbəri Cəbrayıl Yaşayış Kompleksində aparılan tikinti işlərlə tanışlıq məqsədilə Cəbrayıla səfər edib. Elə həmin gün Prezident "Azərişiq" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Cəbrayıl Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin açılışında iştirak edib. Bu il də ölkəmizin başçısı Cəbrayıl rayonunda bir neçə yaşayış məntəqəsinin, eləcə də rayonun Karxulu, Maşxanlı kəndlərinin təmələqoyma mərasimlərində iştirak edib. May ayında "Xudafərin" və "Qız Qalası" hidroqovşaqlarının açılışını edib.

Cəbrayıl şəhəri günü öncəsi Cəbrayıldə

Bu il 2020-ci ildə əldə etdiyimiz şanlı Zəfərin artıq dördüncü ildir. Bu günlər isə Cəbrayılın işğaldan azad edildiyi günlərdir. Bu tarixi gündə dövlətimizin başçısı və birinci xanım yenə Cəbrayıldədir, buraya yenidən qayıdan cəbrayılıların yanındadır.

Bu gün Cəbrayıldə yenə də yeni obyektlər istifadəyə verilir, yeni təmələqoyma mərasimləri keçirilir. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva oktyabrın 3-də Cəbrayıl rayonunun Horovlu kəndində fərdi evlərin və sosial obyektlərin tikintisi ilə tanış olub, Cəbrayıl şəhərində Mehdi Mehdizadə adına 960 şagird yerlik orta məktəbin binasının açılışında iştirak ediblər.

Cəbrayıl şəhərində "Azərsun Holding" MMC-nin alkoqolsuz içki məhsulları istehsalı kompleksinin, rayonun Soltanlı kəndində "Hicaz quşçuluq" müəssisəsinin damazlıq yumurta istehsalı fabrikinin təməli qoyulub.

Bu gün eyni zamanda Cəbrayıl rayonunda "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkında Litvanın "Dominari" şirkətinin məbel klasterinin, "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkında "Karabakh Stone" MMC-nin zavodunun, "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkında "Prestij-Kimya" MMC-nin zavodunun təmələqoyma mərasimləri olub. Beləliklə, Cəbrayıla həyat qayıdır. Cəbrayılıların ata-baba yurduna qayıtması üçün burada dövlətimiz tərəfindən əsaslı işlər həyata keçirilir. Çox keçməz, cəbrayılıların hamısı yurduna qayıdır. Cəbrayıldə bu gün yaradılan hər şey onların gələcək rifahına xidmət edir.

Metanət Məmmədova

“Şagirdlər mənim körpə fidanlarımdır”

Müəllimlə müsahibə

Laçın rayon 11 nömrəli tam orta məktəbin ibtidai sinif müəllimi Səadət Hacıyevanın SİA-ya müsahibəsini təqdim edirik:

- Niyə müəllimlik peşəsini seçmişiniz?

- Müəllim olmaq, uşaqlarla çalışmaq və onlara sevgi vermək ta uşaqlıqdan bəri arzumdur. Düşünürəm ki, arzuma çatmış, müəllimlik peşəsinə yiyələnmişəm. 27 ildir ki, müəllim olaraq çalışıram və öz peşəmi çox sevirəm. Uşaqların üzündəki təbəsüm məni çox xoşbəxt edir.

- Sizcə, müəllimlik çətinirmi?

- Hər bir peşə kimi müəllimlik də öz çətinliyi var. İlk dəfə sinifə daxil olduqda müəllimdə həyəcan olmasa normal haldır. Həyəcanlı olmaq sənin işinə olan sevgin və məsuliyyətdən irəli gəlir.

Sinifə daxil olduğum ilk ildən 27 il keçib. Amma bu gün də hər sinifə daxil olduqda o həyəcanı həmin gündü kimi hiss edirəm. O illəri çox yaxşı xatırlayıram. Çalışmışam hər zaman şagirdlərimlə çox mehriban olum, onlara ana kimi yanaşmışam, qayğı göstərmişəm. Onlarla elə ünsiyyət qurmuşam ki, mənə qarşı sevgiləri artsın. İlk dəfə həyəcanlanmışam. Amma onlarla çalışdıqca zaman-zaman bu həyəcan azalıb.

- Yaxşı müəllim olmaq üçün nələr etmək lazımdır?

- Yaxşı müəllim olmaq üçün ən birincisi peşəni və şagirdlərini sevməkdir. Öz peşəyə qarşı diqqətli və məsuliyyətli olmaq da çox önəmli nüansıdır. Şagird-müəllim münasibətini də düzgün qurmaq çox vacibdir. Həmişə şagirdlərə sevgi və qayğı ilə yanaşmaq lazımdır. Əgər mən onlara biliklə yanaşı, sevgi də verə bilirsə, onların gözündə yaxşı müəllim olacağam.

- Heç sizi çətin vəziyyətə salan şagirdləriniz olub?

- Mən ibtidai sinif müəllimiyəm və bu yaş qrupuna aid olan uşaqlarla çalışıram. Birinci sinif şagirdlərin bəziləri sevinərək, bəziləri də ağlayaraq gəlir. Həmin o ağlayaraq gələn şagirdləri məktəb mühitinə adaptasiya etmək müəyyən qədər çətinlik yaradır. Amma sonradan heç bir çətinlik qalmır. Hər bir müəllim şagirdini öz övladı kimi görüb ona öz sevgisini verə bilirsə, burada çətin anlardan söhbət gedə bilməz.

- İş və ailə qayğılarını idarə edə bilərsinizmi? Ev işlərini necə yola verirsiniz?

- Əlbəttə, hər ikisini idarə etmək bir qədər çətinidir. Amma hər bir halda çalışıram ki, işimin peşəkari olduğum kimi ailəmə qarşı da məsuliyyətli və diqqətli olum. Bir sözlə, öhtəsindən gəlirəm.

- Dərslərdən əlavə repetitorluqla məşğul olursunuzmu?

- Bilirsiniz ki, uşaqların hamısının bilik səviyyəsi eyni olmur. Onların bəzilərində dərslərdən əlavə məşğələ

lərdə köməklik etmək lazım gəlir. Bu zaman həmin şagirdlərə daha çox vaxt ayırıram. Çünki onları digər şagirdlərin səviyyəsinə çatdırmaq lazımdır.

- Uğur qazanmaq üçün özünüzdə həmişə diqqət etdiyiniz nədir?

İşimə sevgi və məsuliyyətlə yanaşıram. Bu çox önəmlidir. Şagirdlərimi gələcəkdə yaxşı yerlərdə görmək mənim işimin ən uğurlu nöqtəsidir.

- Nə vaxt "çox çalışdım, bu qədər bəsdir" deyib sosial və iş fəaliyyətinizə son verməyi düşünürsünüz?

- İşimdən heç vaxt bezməmişəm. Yay tətildə şagirdlərim üçün çox darıxıram. Bu da peşəmə olan sevgimdən irəli gəlir. Yorulduğumu hələ hiss etməmişəm.

- Həmkarlarınıza bildirmək istədiyiniz nələrsə var?

- Müəllimlik peşəsi çox müqəddəsdir. Peşənizi sevin. Hər bir müəllimə öz peşəsində uğurlu olmaq üçün işini məsuliyyətlə görməyi və şagirdlərinə sevgi ilə yanaşmağı arzu edirəm.

- Siz ənənəvi müəllim obrazından nə ilə fərqlənirsiniz?

- Bu gün imkanlar genişdir və elə sinifdəcə şagirdlər dərsi öyrənirlər. Bunun üçün əlimizdən gələni edirik.

- Uşaqlar sizi təkcə müəllim kimi deyil, həm də ən əziz insanları kimi sevir. Bu, valideynlərdə qısqançlıq yaratmır ki?

- Şagirdlər mənim körpə fidanlarımdır. Onlara ana qayğısı göstərməliyəm ki, o sevgini də ala bilim. Əgər onları özümdən kənarlaşdırsam, təbii

ki məni sevməzlər. Düşünürəm ki, bu valideynlərdə qısqançlıq yaratmır. Valideynlər evdə uşaqlarının müəllimlərini çox sevdikləri barədə olan danışığlarını mənə bildirdikdə çox xoşbəxt oluram. Bu zaman övladını məktəbə yollayan valideynin də ürəyi rahat olur. Çox sevinirəm ki, şagirdlərimlə arada bu körpünü yarada bilmişəm.

- Müəllimlik peşəsinə həvəsiniz nə zaman, necə yarandı?

- Məktəbli olduğum zaman müəllimlərimi çox sevirdim. Onların mənə qarşı olan diqqət və qayğıları da bu peşəni sevməkdə mənə çox kömək oldu.

- Adətən hər bir müəllimin özünəməxsus tədris metodları olur. Bəs sizin özünüzdə fərqli bir dərs - tədris metodunuz varmı?

- Doğrudur, hər bir müəllimin özünəməxsus tədris metodu var. Şagirdlərə daha çox axtarışda olmağı öyrətməliyik ki, daim yenilik öyrənsinlər. Müəllimlər yenilikləri tədris etsə, onlara daha çox məlumat vermiş olar.

- Şagirdlərinizdən gözləntiləriniz nələrdir?

- Onlardan tək gözləntim uğurlu nailiyyətlərdir. Bu mənim üçün ən böyük gözləntidir.

- Fikrinizcə təhsilimizdə nə kimi yeniliklərin olmasını istərdiniz?

- Düşünürəm ki, təhsilimizdə hər zaman yeniliklər olub. Son zamanlarda da xeyli inkişaf var. Şagirdlər dövlətdən bu qayğıyı gördükdə çox sevinirlər. Hər il onlar üçün yeni kitablar gəlir. Bu da dövlətimizin təhsilimizə olan qayğısından qaynaqlanır.

Ayşən Vəli

“Litva XİN rəhbərinin Azərbaycana qarşı səsləndirdiyi fikirlər qəbul edilməzdir”

Litva Respublikasının xarici işlər naziri Qabrielius Landsberqisin Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) 2 oktyabr tarixli iclası zamanı Azərbaycana qarşı səsləndirdiyi fikirlər tamamilə əsassız və qəbul edilməzdir. SİA xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacızadənin Q.Landsberqisin Avropa Şurası Parlament Assambleyasında Azərbaycan əleyhinə səsləndirdiyi fikirləri şərh edərkən deyib.

Bildirilib ki, Azərbaycanla Avropa Şurası arasında əməkdaşlığın dalana dirəndiyini qeyd edən, Avropa Şurası Parlament Assambleyası ilə dialoqa, açıq məsələləri

həll etməyə çağıran Litva xarici işlər nazirinin xatırlatmaq istədik ki, dialoqu dayandıran və bundan imtina edən Azərbaycan deyil, məhz AŞPA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərinin dayandırılması barədə ədalətsiz və hüquqi cəhətdən suallar doğuran təşəbbüsü dəstəkləyən 76 nəfər parlament üzvləri olub. Avropa Şurası nizamnaməsinin pozulması, AŞPA tərəfindən səlahiyyətlərin aşılması nəticəsində baş vermiş məlum addımdan sonra da Azərbaycan tərəfi müxtəlif kanallarla dialoqa açıqlığı, vəziyyətin həllində səmimi şəkildə maraqlı olduğunu nümayiş etdirib. Görünən odur ki, Avropa Şurası Nazirlər Komitəsində sədr olan Litva tərəfi Azərbaycanın AŞPA-da hüquqlarının əlindən alınmasından qətiyyətlə narazı deyil.

AŞPA daxilində Azərbaycanla qarşı son illər, xüsusilə də ərəzilərimizin Ermənistan işğalından azad edilməsindən sonra qərəzli yanaşmalar, ölkəmizin beynəlxalq hüquqa və ədalətə söykənən mövqeyinə kölgə salınmağa yönəlmiş cəhddir. AŞPA-da təmsilçilik Azərbaycanın haqqıdır və bu haqqın qeyd-şərt olmadan təmin edilməsi zəruridir.

Azərbaycan nümayəndə heyətinin səlahiyyətləri barədə məsələyə səs verdiklərini görə Avropa Şurası Parlament Assambleyası deputatlarının Azərbaycana girişinə qoyulan qadağa ilə bağlı fikirlərə gəldikdə qeyd edək ki, bu qərar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi əsasında suveren hüququmuz çərçivəsində atılıb və bu tədbir bir çox ölkələrin, o cümlədən Avropa Şurası üzv dövlətlərinin mövcud təcürbəsinə uyğundur. Azərbaycan nümayəndələrini AŞPA-da görmək istəməyən parlament üzvlərini Azərbaycanda görmək kimi bir niyyətimiz və öhdəliyimiz yoxdur.

Nazir Landsberqisin AŞPA-nın tribunasından istifadə edərək Azərbaycanda insan hüquqları ilə bağlı səsləndirdiyi əsassız fikirləri də qətiyyətlə qınayırdıq. Azərbaycanda milli qanunvericiliyə və Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyasına uyğun olaraq bütün əsas hüquq və azadlıqlara tam hörmət edilir. Əsaslı sübutlar əsasında başlanmış və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq aparılan təhqiqatları "ifadə azadlığını məhdudlaşdıran sanksiyalar" kimi qələmə vermək tamamilə yanlışdır.

Azərbaycanın Qarabağ bölgəsindən könüllü şəkilə Ermənistan köçmüş ermənilərin hüquqlarının Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyası çərçivəsində qorunduğuna, onların geri qayıdış hüquqlarına hörmət edilməsinin vacib olduğuna istinad edən Litva naziri nədənsə Ermənistan ərəzilərindən qovulmuş 300 mindən çox azərbaycanlının hüquqları barədə danışmır. Bu kimi qərəzli mövqedən çıxış etmək əvəzinə, Litva nazirinin öz fəaliyyətinə diqqət yetirməsi, həmçinin Azərbaycanla dialoq və əməkdaşlığın bərpası üçün zəruri addımlar atmağa AŞPA-ya çağırış etməsi daha yaxşı olardı.

Zaman keçdikcə və sular durulduqca Azərbaycana qarşı ABŞ-ın və Avropanın bezi qaranlıq dairələrinin qərəzli münasibətlərinin səbəbi belli olur. Birincisi aydın olur ki, Avropanın ermənipərəst dairələri Azərbaycanın 44 günlük Vətən Müharibəsi ilə 30 illik erməni işğalına son qoymasında ciddi narahatlıq keçirir. İkincisi, Qarabağdakı əlaltıları rolunda çıxış edən və daim tapşırıqlarının icraçısı olan terrorçuların həbs edilərək ədalət mühakiməsinə verilməsində qarın ağrısına düşüblər. Nəhayət üçüncüsü, Azərbaycanın dünyada iqtisadi, siyasi, hərbi cəhətdən aparıcı dövlətlərdən birinə çevrilməsi şər yuvası hesab olunan dairələrin keflərinə soğan doğrayıb. Bu və digər narahatlıqlardan və təşvişdən Azərbaycana qarşı bütün məkrli qüvvələr bir araya gələrək uğurlara kölgə salmaq kampaniyası aparırlar. AŞPA-nın bu kampaniyada əsas rolda çıxış etməsi bir o qədər də təəccüb doğurmur. Çünki həmin qurum da Almaniyaya, Fransa, Niderland kimi nasizmin geniş yayılmağa başladığı və müstəmləkə altında saxladıqları xalqlara divan tutmağı adı hala çevirən dövlətlər təmsil olunurlar. Almaniyaya o dövlətdir ki, mütəmadi olaraq turist olaraq və ya işləmək üçün ölkəyə gələn onlarla insan yerli nasist dərəcələrinin üzvləri tərəfindən təqib olunur, döyülür, işgəncələrə məruz qalır. Hər gün Almaniyada 3 minə yaxın cinayət hadisəsi baş verir ki, həmin cinayətlərində yarısı bu ölkəyə gələn insanlara qarşı törədilən cinayətlərdir. Gəlmələrə qarşı törədilən cinayətlərin heç biri açılmır. Cinayətkarın tapılıb məsuliyyətə cəlb olunması ilə bağlı formal axtarışlar verilərsə də, nəticənin sonu olmur. Bəzi hallarda polis axtarışda olan cinayətkarı görür və ya onun harada olmasını haqqında məlumat əldə edir, lakin vəziyyəti borcunu yerinə yetirməkdən imtina edir. Bu da nasistləri daha vəhşi cinayətlər törətməyə həvəsləndirir. Belə bir xaosun, anarxiyanın, özbaşnalığın hökm sürdüyü "dövlət" in Frank Şveber kimi zümrələri azad, demokratik, hüququn aliliyinin qorunduğu Azər-

Frank Şveber satqının Leyla Yunus olduğunu açıqladı

AŞPA-nın sessiyasında Böyük Britaniyadan olan deputat Kristofer Chope Frank Şveberi Azərbaycanla bağlı sifarişli mövqə sərgiləməkdə ittiham etdi

baycan kimi sivil ölkələri hədəf seçib, haqqında qeyri-etik ifadələr səsləndirir. Nasistlərin ən fəal üzvü olan F. Şveber AŞPA-nın tribunasından utanıb-çəkinmədən Azərbaycan barəsində ittihamlar səsləndirir. Deyir ki, Azərbaycanda "insan hüquqlar pozulur", "mətbuat azad deyil" və bu kimi uydurma fikirlər.

Nasist: "Leyla Yunus ötən həftə mənə məktub yazmışdır"

Ən gülməlisi isə F.Şveberin AXCP sədri Əli Kərimlinin döndönə sayıqladığı və trollarında sosial şəbəkələrdə paylaşıqları "siyasi məhbus" cəfəngiyyətinə xüsusi önəm verməsi və bu istiqamətdə özünün sərəşəm ifadələr söyləməsidir. Danışığından belə anlaşılır ki, Hitlerin nəvəsinin Azərbaycanın ictimai siyasi həyatında baş verənlərdən xəbərsizdir. Sadəcə canında və qanında olan faşist düşüncəsi ona bilmədiyi, görmədiyi, haqqında bilgilərə malik olmadığı məsələlərdən deyilməyə məcbur edir. Digər tərəfdən onun sayıqlamasından o da başa düşülür ki, nasisti Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatı ilə bağlı geniş məlumatlarla təchiz

edən şəbəkə mövcuddur. F.Şveber özündən asılı olmağa həmin şəbəkə üzvlərindən birini- Leyla Yunusun adını çəkməklə cəsusun kimliyini açıqlamış olur. Həmi də agentini üzə çıxarmaqla onu ifşa edir. İlk öncə onu qeyd edir ki, guya Azərbaycanda 319 "siyasi məhbus" var. "Bu məlumatı siz haradan əldə etmişiniz" sualı ilə üzleşməmək üçün deyir: "Leyla Yunus-u citat götürmək istəyirəm. Leyla Yunus, o cəsur insanlardan biridir ki, ölkədə olmağa icazəsi yoxdur. Leyla Yunus ötən həftə mənə məktub yazmışdır". Deməli yalan və böhtandan ibarət olan "siyasi məhbus" siyahısı L.Yunus vasitəsi ilə F.Şveberə çatdırılıb. Nasist əldə etdiyi məlumadan məmnun olduğunu gizlətmir və onu "cəsur insan" adı ilə mükafatlandırır. Bununla L.Yunusdan daha çox ağ yalanlar əldə etmək istədiyini çatdırır. Halbuki, Leyla və Arif Yunusları sözlə tərifləməyə, hansısa kağız parçası ilə mükafatlandırmağa ehtiyac yoxdur.

Satqınlıq onların canlarında və qanlarında. Azərbaycan hüquq-mühafizə orqanları tərəfində sübuta yetirilmişdir ki, Leyla və Arif Yunuslar "hüquq müdafiəçisi" adı arxasında pərdələnərək xaricdəki erməni lobbisinin sifarişlərini yerinə yetirib. Dəfələrlə bu cütlük ermənilərlə görüşmək və onlardan müəyyən təlimatlar almaq üçün xarici ölkələrə səfərlər ediblər. Ermənilərlə və ermənipərəst dairələr söhbətlərində Azərbaycanın milli maraqlarına zidd mövqə sərgiləyiblər. Məhkəmə də şahid ifadələri də Leyla və Arif Yunusların ermənilərlə əməkdaşlıq etdikləri və onlardan maliyyə yardımları aldıkları mövcud sənəd-

lər əsasında sübuta yetirildi. Hər iki cütlük Azərbaycan dövlətinin böyüklüyü və humanistliyi, eləcə də xoşməramlı addımı ilə sərbəst buraxıldılar və müalicə olunmaları üçün xaricə getmələrinə icazə verildi. Təəssüflər olsun ki, bu zatiqırlar dövlətimizin xeyirxahlığını ermənilərlə iş birliklərini davam etdirib, ölkəmiz haqqında F.Şveber kimi nasistlərin maraqlarına xidmət edən fəaliyyətləri ilə cavab verdilər. Belə bir satqınları Azərbaycanla bağlı fikirləri heç bir halda ciddi qəbul edilə bilməz. F.Şveberin onlara istinad etməsi isə sadəcə maraqlarının biri-biri ilə uzlaşmasından başqa bir şey deyil.

Böyük Britaniyalı deputat faşisti yerində oturdu

AŞPA-nın sessiyasında diqqət çəkən məqamlardan bir də ondan ibarətdir ki, Frank Şveberin Azərbaycanla bağlı hədəflərinin genişlənməsinə və sərhədləri keçməsinə daha sağlam düşüncəyə malik digər avropalı deputatların etiraz etmələridir. Böyük Britaniyadan deputat Kristofer Chope isə açıq şəkil də F.Şveberi Azərbaycana qarşı qərəzli mövqə tutmaq da ittiham edib. Kristofer Chope Azərbaycanla bağlı xüsusi debatların keçirilməsini ölkəyə qarşı ayrı-seçkilik hesab edib, çünki öhdəliklərin yerinə yetirilməsilə bağlı vəziyyətin daha pis olduğu dövlətlər var. "Niyə bu assambleyanın bəzi üzvləri hesab edirlər ki, biz Türkiyəyə Azərbaycandan daha az ciddi yanaşmalıyıq?", - o deyib və qeyd

edib beynəlxalq birlik Azərbaycanın COP29-a sədrliyini, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 120 üzvü isə Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatında sədrliyini dəstəkləyib. Kristofer Chope Azərbaycan nümayəndə heyətinin Avropa Şurası Parlament Assambleyasına qaytarılmasını və mövcud məsələlərlə bağlı birbaşa dialoqun aparılmasını təklif edib.

Serbiyalı deputat Biljana Pantij Piliya Azərbaycan nümayəndə heyətinin iştirakı olmadan bu debatların keçirilməsinin "xüsusi mənasının" olmadığını qeyd edib. "Hesab edirəm ki, Avropa Şurası Parlament Assambleyası dialoq üçün meydança olmalıdır. Azərbaycan nümayəndə heyətinin iştirakı olmadan belə təşəbbüs çətin ki, bəyan edilmiş məqsədlərə çatmağa kömək etsin", - o deyib. O, Azərbaycan nümayəndə heyətinin səsvərmə hüququndan məhrum edilməsi barədə qərarı "faydasız və eksməhsuldar" adlandırır. Serbiyalı digər deputat Elvira Kovaks, türkiyəli deputat Zeynəb Yıldız, italyalı deputat Elizabeta Qardini də Azərbaycanın Avropa Şurasına qayıtmasına tərəfdar olublar.

Əksər avropalı deputatların Azərbaycanın mövqeyini müdafiə etməsindən narahat olan Almaniyalı nasist Frank Şveberi yanında olanları dolayısı ilə təhqir edib və onları Avropa dəyərlərinə qarşı çıxmaqda günahlandırır. Hətta əsəblərini cilovlaya bilməyən F.Şveber hitlersayağı dodağının altında mızıldanıb və "nahara gedirəm" bəhanəsi ilə iclas zalını tərk edib.

İLHAM ƏLİYEV

EKSPERT TƏNQİD ETDİ

"Azərbaycan gənci hər zaman yeniliyə açıqdır. Eyni zamanda öyrənməyə meyillidir". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Yeni Yazarlar və Sənəçilər İctimai Birliyinin sədri, Prezident təqaüdüçüsü, yazıçı-kulturoloq Aydın Xan Əbilov deyib. O bildirib ki, gənclərimiz fərqli görünmək üçün keçmişdə rus dili, ingilis dili, indi isə türk dilində həm kitab oxuyur, həm televiziya verilişlərinə və sosial şəbəkə resurslarına baxır, həm də türk serialları və filmlərini seyr edirlər: "Sözsüz ki, təqdim olunan görüntünün təsiri altına düşürük. Həm ideoloji, həm estetik, həm də mədəni hadisə olaraq bizim baxdığımız, təklif olunan sadalanan həmin hadisələr, virtual məhsullar beynimizə xüsusi təsir edir. Gənclərin şüuru təmizdir. Oraya nə yazılırsa, onu da əks etdirir. Bu baxımdan bunu normal qarşılamalıyıq. Hər halda gənclərimizin yaxın qonşu Rusiya, qardaş ölkə Türkiyə ilə təmasda olması üçün dillərini öyrənmələri yaxşı haldir. Amma bütövlükdə bunun Azərbaycan dilini sıxışdırmasına etiraz etməliyik. Türk dili ümumtürk türkcəmizin bir qoludur. Azərbaycan türkcəsi də ümumtürk dilinin bir qoludur. Onların bir-birinə təsiri sözsüz mümkündür.

"Ciddi məsələlərdə trend yarada bilmirik"

Bundan çəkinmək olmaz, amma qəbul etmək lazımdır ki, ümumtürk dili vaxtilə tarixi-mədəni hadisə olub. İnsanların ümumi ünsiyyət vasitəsi olub. Türk etnosunun əsas dil vahidi olub. Amma sonralar bölünüb. Məhəmməd Füzuli deyirdi ki, fars dilində "Leyli və Məcnun" var idi, amma öz dilimizdə yox idi, mən ana dilində "Leyli və Məcnun" yaratdım. Bu baxımdan orta əsrlərdə Avropada gedən proseslər nəticəsində Latın dili bölündü, ondan müxtəlif dillər yarandı. Azərbaycanda və Şərqi də bu bölünməni hiss etdik. Azərbaycan, Türkiyə və Türk dünyasının ümumtürk dili ar-

tiq bölünməyə başladı. Çünki o həm də ərəb və fars dilinin təsiri altında idi. O bölündü və ondan yeni dillər yarandı, o cümlədən də Azərbaycan türkcəsi yarandı. Bizim insanların genetik kodunda bu qalır".

"Digər subyektiv səbəblər də odur ki, biz uşaqlarımıza nə təklif edirik? Hansı cizgi filmi var ki, Azərbaycan dilinin bütün gözəlliklərini özündə əks etdirir, hansı bədii filmlər, seriallar, Nobel mükafatı almış romanlar var ki, uşaqlar ondan oxuyub bəhrələnilir və ana dillərini əsas götürür, ana dilində yazır, pozur, ünsiyyət qurmağa çalışırlar? Yaxud dilimizin elmi üslubiyatı nə qədər inkişaf edib? Məişətdə dilimizi kifayət qədər istifadə edirik? Azərbaycan Konstitusiyasına görə dövlət dili var. Hətta Azərbaycan Əlifbası və Dövlət dili haqqında sərəncam var. Dövlət başçısının Latın qrafikalı kitabların kütləvi çapı ilə bağlı çox möhtəşəm fərman və layihələri var ki, həyata keçirildi. Minlərlə kitablar çap olundu. Amma keyfiyyət kəmiyyəti əvəzləyə bilmir. Ona görə də gənclərimiz baxdıqları türk filmlərinin təsiri altında formalaşacaqlar. Yeniyetmə, gənclər, uşaqlar, şagirdlərin mənəviyyatı kövrək

olur. Onu şüə kimi sındırmaq olar. Yad dillərdən istifadə etmək, yad mədəniyyətlərin təsiri altına düşmək formalaşmamış yeni nəslin nümayəndələrinin mənəviyyatını bizə xas olmayan, hətta qardaş olsa belə, müxtəlif xalqlardan gəlmə estetik, kulturoloji, intellektual təsirlərə məruz qoyulması sonda gənclərimizin əvvəlcə xarici dillərdə həmyaşdaşlarına sevgi mesajları yazmaq və o dildə danışmaq, evlənmək kimi tendensiyaya yönəlməli idi. Dəfələrlə bununla bağlı fikirlər söyləmişik.

Azərbaycan gəncliyinin mənəvi-psixoloji inkişafı ilə bağlı Elm və Təhsil Nazirliyi, Mədəniyyət Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyi müəyyən layihələr həyata keçirsələr də çox ciddi dövlət konsepsiyası olmalıdır. Ailə, Uşaq və Qadın Komitəsi, Dini komitə, yaradıcı birliklər, QHT-lər də daxil olmaqla internet resurslarında Azərbaycan dilinin, gənclərinin mənəvi cəhətdən inkişafı ilə bağlı resurslarımız olmalıdır. Trendlər yaratmalıyıq ki, gənclərimizə təsir edək. Necə olur ki, meyxanaçılar trend yaradır, dünyanın hər yerində yayılır. Fit çalan lənkəranlının trend yaratması yayılır, amma ciddi məsələlərdə trend yarada bilmirik. Bir az musiqimiz, idmanımız inkişaf edib. Amma digər məsələlərdə çox axsayırıq. Düşünürəm ki, buna xüsusi fikir vermək lazımdır ki, dilimizin, mənəviyyatımızın təmizliyi, inkişaf etməsinə qatqımız ola bilsin" - deyə o, əlavə edib.

Söylü Ağazadə

Heyvansəvərlərin ilk birliyi 1824-cü ildə İngiltərədə yarıdılıb və bundan sonra bənzər icma və birliklər bütün Avropaya yayılmağa başladı. Tarixə məlum olan ilk heyvan hüquqları hərəkatı 19-cu əsrdə İngiltərədə başlayıb. Bu hərəkat 1876-cı ildə qəbul edilən "Heyvanlara qarşı qəddarlıq haqqında" qanunun qüvvəyə minməsi ilə nəticələnib. İngiltərəli heyvansəvərlər 1882-ci ildə heyvanlara yaxşı şəraitdə baxılmasını, qorunub saxlanılmasını və onlarla yaxşı rəftar edilməsini təmin etmək üçün bir araya gələrək "Heyvanların Mühafizəsi İttifaqı"nı qurdular. Daha sonra bir çox ölkələrdə yaradılan dərnəklər birləşdi və Haaqada "Dünya Heyvanları Mühafizə Federasiyası" yaradıldı. Bu təşkilat 1931-ci ildəki iclasında 4 oktyabr tarixini "Ümumdünya Heyvanların Müdafiəsi Günü" elan etdi.

Yaşadığımız dünyanı onlarla paylaşırıq, çünki heyvanlar təbiətin tarazlığının qorunmasında mühüm rol oynayır. Ekosistem içində heyvanların böyük yeri var. İnsanların bəzən ehtiyatsız, bəzən də etinasız davranışları nəticəsində bəzi heyvanların nəslı kəsildi, bəzilərinin isə yox olmaq ərəfəsində olduğu mərhələdəyik. Bir tərəfdən dün-

Ekosistemdən silinən heyvanlar

layıcıların istifadə və səs dalğaları da dənin altında yaşayan heyvanların həyatına ciddi təsir edən vəziyyətlərdir. Bu partlayışlar zamanı yaranan təzyiç su altında yaşayan heyvanların ölümünə və ya ciddi zədələnməsinə səbəb olur.

Ekosistem canlıların gözənilməz ölümü, təbii fəlakətlər və ya insandan qaynaqlanan səbəblər nəticəsində pozula bilər. Son illər müxtəlif baş verən meşə yanğınları da minlərlə canlınin məhvə gətirib çıxardı. Ermənistanın 30 il davam etmiş və regionun ekoloji vəziyyətinə ciddi ziyan vurmuş işğalçılıq siyasəti nəticəsində Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində də fauna məhv edildi. Qarabağ müharibəsi zamanı ermənilərin Qarabağ ərazisində basdırdıqları çoxsaylı minalara insanlarla bərabər vəhşi təbiətin nadir növdən olan heyvanları da düşür.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə biomüxtəliflik komponentlərinin tarixi areallarına qaytarılması davam etdirilir. Həssas ekosistemlərin bərpası, o cümlədən flora və fauna növlərinin qorunması üçün əsas fəaliyyətlərdən hesab olunan reintroduksiya layihələri davam etdirilir. İşğal dövründə bioloji müxtəliflik komponentlərinə ciddi ziyan dəymiş Qarabağ bölgəsində də bu layihələrin icrası planlaşdırılır. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə fauna növlərinin-ceyran, bezoar keçisi, dağistan turu və nəcib maralın, o

yada sürətlə artan əhali, planlaşdırılmamış tikintilər, urbanizasiya, betonlaşan həyat, təbii ərazilərin məhv edilməsi, meşələrin yandırılması, qanunsuz ov canlılar aləminin tarazlığını pozur, canlıları məhvə sürükləyir, digər tərəfdən isə heyvanlar işğəncələrə məruz qalır, maddi mənfəət və əyləncə məqsədi ilə pis rəftar görürlər. Heyvanlar, xüsusilə itlər və pişiklər ac qalır, kifayət qədər qidaya çıxışları olmur, urbanizasiya sayəsində qeyri-sağlam həyatları olur.

Bütün canlılar üçün ən böyük təhlükə müharibələrdir. Çünki tarix boyu bütün mü-

haribələr biosferi dəyişmək potensialına malik dağıdıcı qüvvə olub. Bu mənfi təsirlər tək-cə birbaşa munaqişələr nəticəsində deyil, həm də nüvə silahlarının istifadəsi, hərbi təlimlər zamanı baş verir. Məsələn, bomba atıldığı zaman həmin ərazidəki insanlarla bərabər heyvanlar da dəhşətli şəkildə öldürülür, həmçinin yaşayış mühiti dəyişir, atılan bombanın səbəb olduğu kimyevi çirklənmə, bombanın yaratdığı yüksək desibelli səsler heyvanların ölümlərindən əlavə fizioloji və psixoloji problemlər yaşamasına səbəb olur, biomüxtəlifliyin azalması, canlı növlərinin nəslinin kəsilməsi və s. ilə nəticələnir. Dənizdən olan hücumlarda sualtı part-

cümlədən balıq və yırtıcı quş növlərinin 2022-2023-cü illər ərzində öz tarixi areallarına reintroduksiyası nəzərdə tutulub.

Artıq balıq növlərinin populyasiyasının bərpası, ceyran fərdlərinin Cəbrayıl və Zəngilan rayonları ərazisinə, əvvəllər məskunlaşdıqları areallarına qaytarılması üçün işlər görülüb. Hazırkı dövrdə ümumilikdə, 293 baş ceyran ölkənin təbii areallarına reintroduksiya edilib və aparılan son sayğı monitorinqlərinin nəticələrinə görə, Azərbaycanda 7000-dən artıq ceyran fərdinin yayılması qeydə alınıb. Xüsusilə zubrların Azərbaycanda tarixi məskunlaşma yerlərinə qaytarılması prosesi aparılır.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda mina qurbanı olan heyvanlar içərisində nəslı kəsilməkdə olan Beynəlxalq Qırmızı Siyahıda olan növlər də var. Ermənistan Respublikası tərəfindən heyvanlara, vəhşi faunaya qarşı sərgilənən bu cür qəddar münasibət yol-verilməzdir. Cənubi Qafqaz kimi biomüxtəliflik cəhətdən zəngin bir regionun nadir təbiət inciləri, heyvanları bu cür rəftara məruz qalmamalıdır. Azad edilmiş ərazilərdə ekoloji fəlakət ürək ağrıdır.

Ekosistemdə hər şey bir-biri ilə zəncirvari bağlıdır. Bir canlınin məhv olması digər canlılar üçün də təhlükədir. Heyvanların mühafizəsi məsələləri ilə bağlı cəmiyyətdə marifləndirmə aparılmalıdır. Biz insanlar olaraq öz gələcəyimiz üçün heyvanları qorumalı və onları yaşatmalıyıq. Heyvanlar potensial təhlükə deyil, onlar ekosistemin mühafizəçiləridir. Yaşayış yerlərinin və meşələrin məhv edilməsinin, vəhşi təbiətin yoxa çıxmasının qarşısı alınmalıdır. Heyvanların tükələri və dəriləri üçün öldürülməsi cinayət eməli sayılmalı, buna son qoyulmalıdır.

Lalə Mehralı

Oktabrın 5-i Beynəlxalq Müəllimlər Günüdür. Bu əlamətdar gün UNESCO-nun qərarı ilə 1966-cı ildən qeyd edilir. Beynəlxalq Müəllimlər Günü həyatını xalqın işıqlı gələcəyinə həsr edən müqəddəs peşə sahiblərinin bayramıdır. Bu günün qeyd edilməsində məqsəd cəmiyyətin inkişafında müəllimin rolunu vurğulamaq, dünyanın hər yerində təhsil sahəsində heç kimin unudulmaması, geri qalmaması üçün səy göstərən müəllimlərin əməyinə diqqət çəkməkdir. SİA şəhər sakinləri arasında "Müəllimlik peşəsi sizin üçün hansı məna daşıyır? Ümumiyyətlə, müəllimlərə necə dəyər və hörmət qoyulmalıdır?" sualı ilə sorğu keçirib.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin müəllimi Adil Balyev: "Auditoriya-

lara girəndə ilk olaraq çalışıram ki, mühazirəni fənnin üzərində deyil, insanın üzərində, müəllimlik dəyəri üzərində qurum. Müəllimliyə sevgi kimi yanaşmaq istəyirəm. Sevgi olmasa, tələbə ilə, universitetlə, məktəblə münasibətin ola bilməz. Bu baxımdan müəllimlərimizə qarşılıqlı sevgi arzu edirəm. Müəllimlər Günü də yaxınlaşır. Ən böyük arzumdur ki, dövlət müəllimlərə qayğıni daha da artırsın, müəllim daha azad olsun, asılı olmasın, müəllimin fikri-zikri ancaq öz elminin, mədəniyyətinin, Azərbaycan millətinin gələcəyində olsun".

Şəhər sakini Sərcan Şükürova: "Müəllimlik çox mükəmməl ixtisasdır. Çünki bütün peşələrin hər biri müəllimin əlindən keçib gəlir. Həkim, polisi, hakimi, hər peşənin sahibini müəllim öyrədir. Ona görə də müəllim mükəmməl fərd kimi yetişməlidir. Müəllimdə səbr və məsuliyyət çox önəmlidir. Çünki hər xasiyyətdə uşaq, valideyn, insan müəllimin qarşısına çıxır. Bu da müəllimdə səbr tələb

edir. Müasir dövrdə uşaqlar, əsasən də, yuxarı sinif şagirdləri müəllimlərə hörmət etmirlər. Məncə, müəllimə edilən hörmət evində valideynlərinə etdiyin hörmətə bərabər olmalıdır. Müəllimlik müqəddəs peşədir. Onun üçün də mən müəllimlik peşəsini seçmişəm. Bu yolla daha yüksək yerlərə gəlməyi düşünürəm".

Tələbə Sima İsmayılova: "Pedaqoji Universitetin Biologiya fakültəsində biologiya müəllimliyini ixtisası üzrə təhsil alıram. Müəllim ailəsində dünyaya gəlmişəm. Anam kimya müəllimidir. Kimyadan 27 doğru yazmağımın səbəbkarı anam olub. Üzərimdə əziyyəti çox böyükdür, ona təşəkkür edirəm. Məktəbdə olduğu kimi evdə də tələbkər, məsuliyyətli idi. Məncə, müəllimlik çox şərəfli peşədir. Həm də çox məsuliyyət tələb edir. Mən isə müəllim olub-olmamaq haqqında qərarımsam. Çünki düşünürəm ki, uşaqlara qarşı o qədər də səbrim yoxdur. Bütün müəllimlərə isə təşəkkür edirəm, Müəllimlər

MÜƏLLİM KİMDİR?

Günü münasibətilə hər birini ürəkdən təbrik edirəm. Hər birimizin böyüyüb başa çatmağımızda valideynlərdən daha çox müəllimlərin rolu var. Bizim üzərimizdə əziyyət çəkərək nəzakətli olmağı onlar öyrədir. Həm də

hər şey mühtidən asılıdır. Müəllimin yaxşıdırsa, deməli, sən də gələcəkdə yaxşı insan olacaqsan. Öz işini layiqincə yerinə yetirən müəllimlərə təşəkkür edir və Müəllimlər Günü təbrik edirəm".

Şəhər sakini Nuray Məmmədova: "Bir söz var, həmişə deyirlər ki, müəllim olmaq sadəcə dərs izah etməkdən ibarət deyil,

həm də müxtəlif həyətlərə, müxtəlif toxunuşlar etməkdir. Ən önəmlisi müəllimlik diqqət tələb edir. Müəllim olmaq tamam başqa hissdır. Mən də çalışacam ki, gələcəkdə şagirdlərimə örnək müəllim olum. Əvvəldən tək arzumdur ki, müəllim ixtisasına qəbul olandan sonra bəzi müəllimlərimi tanıdım və bu peşəni sevdim. Fikrimcə, müəllim olmaq hər hansı insanın həyatında böyük rol oynamaqdan ibarətdir. Onun həyatına böyük toxunuşlar etmək, parlaq gələcək yaratmaqdır. Hər bir sənət öz başlanğıcını müəllimlərlə başlayır. Beləliklə də, müxtəlif sənətlər yaranır, müxtəlif fərdlər yetişir. Hər sənətin başlanğıcında müəllimlik dayanır.

olub. Müəllimlərimin hamısına təşəkkür edirəm, hamısını çox sevirem. Yeganə müəllimi çox sevməyimin səbəbi odur ki, mənə ana kimi qayğı göstərirdi. Ac oldum, yemək verdi, soyuq oldu, geyimlə təmin etdi, bir sözlə sevgisini əsirgəmədi. Müəllim həm də ikinci valideyndir. Məşğələ keçmək üçün ailəmdən uzaq yaşamağı oldum, o zaman müəllimlərim mənə daha çox qayğı göstərirdi. Müəllimlərimlə fəxr edirəm. Ümid edirəm ki, şagirdlərim də mənə fəxr edərlər".

Şəhər sakini Nərin Musayeva: "Müəllimlik ixtisası üzrə təhsil alıram. Müəllimlər haqqında onu demək istəyirəm ki, onlar bilik öyrədərək cəmiyyətin inkişafında mühüm rol oynayırlar. Onlar yalnız fənləri öyrətməklə kifayətlənmir, şəxsiyyətin formalaşmasında böyük təsire malikdirlər. Müəllimlər təkə

Hər zaman müəllimləri diqqət mərkəzində saxlamaq lazımdır. Bəzi şagirdlər, tələbələr var ki, müəllimlərə hörmət etmirlər. Əslində hörmət hörmətə bağlıdır. Əgər biz müəllimlərə öz hörmətimizi göstərsək, onlardan da eyni hörməti ala bilərik. Həmişə olduğu kimi müəllim özlərini diqqət mərkəzində saxlamalıdır. Şagirdlər də onlara öz minnətdarlığını bildirməlidir. Mən də ersəyə gəlib çatmışamsa, müəllimlərimin sayəsindədir. Onlara öz təşəkkürümü bildirirəm, yaxşı ki, mükəmməl müəllim olublar. Həm də özümü onların yerinə qoyub çalışmışam ki, onlar kimi olum, şagirdlərə də örnək olum".

Şəhər sakini Həyat Yusifova: "Müəllimlik ixtisası üzrə təhsil alıram. Seçimimdə ailəmin rolu daha çox olub. Müəllim ailəsində dünyaya göz açmışam. Uşaqlıqdan onların tələbkərligi ilə oxuyub bu yerlərə gəlib çatmışam. Ən yaddaqalan müəllimim anam

dərs zamanı bilik ötürür, eyni zamanda şagirdlərinə düzgün dəyərlər, əxlaq və həyat bacarıqları aşılamaqla da gələcək həyatları üçün hazırlayırdılar. Yaxşı müəllim səbrli və anlayışlıdır. Motivasiya verəndir, davamlı

öyrənəndir, yaradıcılıq nümayiş etdirir. Müəllim olmaq böyük məsuliyyət tələb edir. Çünki onların əməyi gələcək nəsillərin formalaşmasına birbaşa təsir edir. Mən də müəllimlərimi çox sevirem. Onların əziyyətini heç zaman yerdə qoymaram. Mənə ana kimi yanaşırdılar. Müəllimlər bizim ikinci anamızdır. Onların üzərimdə əziyyəti çoxdur. Var olsunlar".

Söylü Ağazadə

2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin cəbhəboyu genişmiqyaslı təxribat törətməsinə cavab olaraq Azərbaycan Ordusunun başladığı əks-hücum əməliyyatının eel ilk günündə düşmənin illərdir möhkəmləndirdiyi və "keçilməz" adlandırdığı ön müdafiə xətti yarıldı, Cəbrayıl və Füzuli rayonlarının 6 kəndi, Ağdərə və Murovdağ istiqamətlərində yüksəkliklər işğaldan azad edildi. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə "Dəmir yumruq" əməliyyatını uğurla davam etdirən Azərbaycan Ordusu oktyabrın 3-də şimal cəbhəsində mühüm strateji əhəmiyyətə malik Madagiz və Talış kəndlərini işğaldan azad etdi. Bu xoş müjdəni "Tviiter" hesabından xalqımıza çatdıran dövlətimizin başçısı Madagiz qəsəbəsinin tarixi adını da bərpa edərək onu Suqovuşan adlandırdı. Beləliklə, 1990-cı illərin əvvəllərində Ermənistan silahlı birləşmələri tərəfindən işğal edilən Suqovuşan qəsəbəsi və Talış kəndi Vətən müharibəsinin yeddinci günündə azadlığına qovuşdu.

Qısa arayıf: Suqovuşan kəndi 1923-cü ildə Ağdərə rayonunun inzibati ərazisinə daxil edilib. 1943-

Hərb tariximizin Suqovuşan və Talış zəfəri

Tərtər rayonunun Suqovuşan qəsəbəsinin və Talış kəndinin işğaldan azad edilməsindən dörd il ötür

uşan-Talış avtomobil yolu qısa vaxtda ikinci texniki dərəcəyə uyğun yenidən quruldu. Suqovuşana 110/35/6 kV-luq Tərtər yarımstansiyasından 35 kV-luq yeni elektrik veriliş xətti çəkildi, qəsəbəsinin daxili şəbəkəsində 0,4 kV hava xətləri bərpa edildi. Qəsəbə elektrik enerjisi ilə təmin olundu. Gücü 4,8 meqavat olan "Suqovuşan-1" və gücü 3 meqavat olan "Suqovuşan-2" stansiyalarında təmir-bərpa işləri aparıldı. Tərtər və ətraf rayonların suvarma suyu ilə təmin olunmasında mühüm əhəmiyyətə malik Suqovuşan su anbarının təmirinə, Suqovuşan qəsəbəsində və Talış kəndində məskunlaşma olan ob-

suğun verilməsi, burada gələcəkdə əkinlərin davamlı aparılmasına, su qıtlığının aradan qaldırılmasına, kənd təsərrüfatında yüksək məhsuldarlığın əldə edilməsinə təminat yaradıb. Suqovuşan su anbarı susuz qalan torpaqlara yeni həyat verib.

Xatırladaq ki, 1976-cı ildə istismara verilən Suqovuşan su anbarı Tərtərçay və Turaçay çaylarından daxil olan suların hesabına formalaşır. Ümumi həcmi 5,86 milyon kubmetr olan su anbarından Tərtər, Ağdərə, Goranboy, Yevlax, Bərdə, Ağdam və Ağcabədi rayonlarının ümumilikdə 96 min 217 hektar torpaq sahələrinin suvarma suyu ilə təmin edilməsi nəzərdə tutulub. Suqovuşan su anbarından Tərtərçaya suyun buraxılması nəticəsində Tərtər, Goranboy, Bərdə və Yevlax rayonlarına suyun verilməsi təmin olunub. Bu işə o deməkdir ki, ermənilərin ekoloji terroru səbəbindən 30 ilə yaxındır ki, susuz qalan torpaqlara yeni həyat gəlib.

Məlumdur ki, Suqovuşan qəsəbəsi və Talış kəndi turizm potensialı ilə seçilən ərazilərdəndir. Saf dağ iqlimi, gözəl təbiət mənzərələri, Tərtərçayın kənarında yerləşməsi, tarixi abidələri, su anbarı ərazidə turizmin inkişafı üçün çox əlverişlidir. Artıq Suqovuşanda turizmin inkişafı üçün hazırlanan konsepsiyaya uyğun olaraq işlərə başlanılıb. Ərazinin təbii-coğrafi şərait, eləcə də infrastrukturun, Tərtərdən və Naftalandan qəsəbəyə gedən avtomobil yollarının yenidən qurulması Suqovuşanın turizm imkanlarını daha da artırır. Naftalan-Talış-Suqovuşan istiqamətində mövcud yol infrastrukturunun istismara verilməsi regionun turizminin inkişafında mühüm hesab edilir. Sözügedən yol infrastrukturunun Naftalan turistlərinin Suqovuşana səfərinin optimallaşdırılması ilə yanaşı, Gəncə şəhərindən qısa müddət ərzində turist səfərlərinin təşkilini mümkün edir. Yeni yolun istismara verilməsi Suqovuşanla yanaşı, ona yaxın olan ərazilərin inkişafına təkən verəcək, ərazinin "əlçatan turizm destinasiyasına" çevrilməsinə imkanları artıracaqdır. Belə ki, Qərb istiqamətindən səfər edən yerli və xarici turistlər üçün Naftalan-Suqovuşan yolu və Bakı istiqamətindən hərəkət edən turistlər üçün Bakı-Tərtər-Suqovuşan yolu əlçatanlığın təmin edilməsi üçün mühüm rol oynayır. Əminliklə de-

cü ildə isə şəhər tipli qəsəbə statusu alıb. 1992-ci ildə Ağdərə rayonu ləğv edildiyindən onun ərazisi Ağdam, Tərtər və Kəlbəcər rayonları arasında bölünüb və Suqovuşan Tərtər rayonuna birləşdirilib. Qəsəbə 1992-ci ildə Azərbaycan Ordusu tərəfindən azad edilə de, 1994-cü ildə Ermənistan silahlı birləşmələri tərəfindən yenidən işğal edilmişdi. Suqovuşan və Talış Azərbaycan Ordusu üçün çox strateji əhəmiyyətə malik ərazilərdir. Suqovuşanın azad edilməsi ilə mühüm əhəmiyyətə malik təminat yolları Azərbaycanın nəzarətinə keçdi. Bu döyüşlərdə Ermənistan ordusu xeyli canlı qüvvə və texnika itirdi. Suqovuşan və Talışdakı yüksəkliklər strateji baxımdan çox əhəmiyyətli olduğundan bu yaşayış məntəqələrinin azad edilməsi Azərbaycan Ordusuna ətrafdakı əraziləri nəzarətdə saxlamaq imkanını verdi. Prezident İlham Əliyev 2021-ci il oktyabrın 3-də Suqovuşana səfəri zamanı dörd il əvvəl bu ərazilərdə aparılan hərbi əməliyyatlardan danışarkən deymişdir: "Talış kəndi və Suqovuşan qəsəbəsi bir gündə - keçən il oktyabrın 3-də işğaldan azad edilmişdir. Burada çox güclü istehkamlar qurulmuşdu, bir neçə müdafiə xətti təşkil edilmişdi. Bütün strateji yüksəkliklərdə, qəsəbəyə gedən yüksəkliklərdə düşmən yerləşmişdi. Azərbaycan Ordusu böyük qəhrəmanlıq və fədakarlıq göstərərək şiddətli

döyüşlər nəticəsində Talışı və Suqovuşanı işğaldan azad etdi. Müharibənin ilk günündə əldə edilmiş qələbələrdən sonra növbəti yaşayış məntəqələrinin azad edilməsi, əlbəttə ki, ordumuza, xalqımıza əlavə güc, mənəvi güc verdi və müharibənin yeddinci günündə səkkiz kəndin azad edilməsi, o cümlədən keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin ərazisində yerləşmiş bu kəndlərin azad edilməsi bizə böyük mənəvi üstünlük verirdi".

Vətən müharibəsində qazanılmış Zəfərdən dərhal sonra həmin ərazilərin bərpasına başlanılıb. Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun digər guşələri kimi, Suqovuşan qəsəbəsinə və Talış kəndinə də həyat yə-

nidən qayıdır. Yaşayış məntəqələri işğaldan azad edildikdən sonra burada quruculuq, təmir-bərpa işlərinə start verildi. İlk olaraq ərazinin mina və partlamamış sursatlardan təmizlənməsinə başlanıldı. Uzunluğu 28,8 kilometr olan Tərtər-Çaylı-Suqo-

vektlərin su təchizatı məqsədilə təxirəsalınmaz tədbirlər həyata keçirilməsinə, Talış-Tapqaraqoyunlu-Qaşaltı sanatoriyası (Naftalan şəhəri) yeni avtomobil yolunun tikintisinə başlanıldı.

28 il ərzində Suqovuşan su anbarı işğal altında olduğundan torpaq sahələrinin su təminatında ciddi çətinliklər yaranmışdı. Bundan başqa suyun buraxılmaması Tərtərçayda kəskin ekoloji problemlər də yaratmışdı. Suqovuşanın işğaldan azad olunması ərazidə ekoloji tərzliyin bərpa edilməsi ilə yanaşı, uzun illərdən bəri su təminatı çətin olan bu ərazilərə

Fransanın baş naziri Mişel Barnier Milli Assambleyada çıxış edərək yeni hökumətin prioritetlərini açıqlayıb. Bir saat yarım davam edən nitq üçün əsas parlament qüvvələrinin: sol "cəbhəçilər", "makronist" mərkəz və sağ "lepenistlər" in heç birinin maraqlarını pozmamaq üçün qurulduğu bəlli olub. Amma bütövlükdə hökumətin sağ təmayüllü olma ehtimalının daha çox olduğu göz qabağındadır.

Boz saçlı, tünd göy kostyumda, düymə deşikində ordenli Mişel Barnier çıxışına Londondakı emissarına yazan Şarl de Qolldan bir sitatla başlayıb: "Sizdən xahiş edirəm ki, az şeylə çox şey edəsiniz. praktiki olaraq heç bir şeydən başlayaraq". Onun çıxışı sol cənahdan sonsuz fısıltı və gülüşlə qarşılanıb: deputatlar özlərini xalqın nümayəndəsi kimi yox, sentyabrın 1-də sıraya nailiyə davranmağa gələn orta məktəb şagirdləri kimi aparıblar. Natiq kimi qeyri-adi təcrübəsini göstərən Mişel Barnier onlara məhəl qoymamağa çalışıb və zaman keçdikcə onlar sakitləşiblər.

Bir saat otuz dəqiqə davam

Fransa həbsxanaların sayını artırır

Baş naziri Mişel Barnierin parlamentdə çıxışı qalmaqla yaradıb

nümunələr verən son ayların və günlərin kriminal xronikasını nəzərə alsaq.

Mişel Barnier, Fransanın qəbul etmək istədiyini "daha yaxşı inteqrasiya etmək" üçün "ciddi tədbirlər" vəd edib. O, cinayətin cavabını yeni həbsxanaların tikilməsində, şərti deyil, real cəzaların verilməsində görür. Baş nazir yaxşı bilir ki, immiqrasiya və təhlükəsizlik mövzuları fransızların əksəriyyəti və əlbəttə ki, parlament tərkibinin üçdə ikisi üçün həssasdır. Amma o, həm də anlayır ki, immiqrasiya məsələsi prinsiplial məsələyə, müəyyənedici nişanə çevrilib. "İmmiqrasiyanı gətirib çıxardığı ideoloji çıxılmaz vəziyyətdən çıxarmaq üçün təcili ehtiyac var" deyərək Barnier bildirib. Əbəs yerə deyil ki, parlamentdəki ifrat sağçıların rəhbəri Marin Le Pen artıq immiqrasiya ilə bağlı yeni, daha da sərt qanun tələb edib.

Baş nazir xarici siyasət məsələlərinə nisbətən az diqqət yetirərək "Fransanın Ukrayna xalqının tərəfində qalması" ilə kifayətlənib və Yaxın Şərqdə hərbi əməliyyatları tez bir zamanda dayandırmağa çağırıb. Daha çox diqqət çəkən başqa bir mövzu parlament seçkilərində partiya siyahıları əsasında proporsional səsverməyə keçid olub. Hökumətin bu istiqamətdə addığı addımlar həm sağ, həm də sol cənahdan ciddi şəkildə izləniləcək. Bu dəfə səsliyin əksəriyyətini toplayan, lakin parlamentdəki postlarını itirən Marin Le Penin partiyası qaydaların dəyişdirilməsində ümid görür.

edən çıxışın tam məzmununu subtitrsiz olsa da, artıq bir çox saytlarda yerləşdirilmiş yazıda görmək olar. Mişel Barnier nə sağ, nə də sola toxunmamaq üçün ehtiyatlı hərəkət edib. Və hər bir media orqanı öz siyasi oriyentasiyasından asılı olaraq bəzi təkliflərində özü

mızı xəttir.

Fransanın yeni hökuməti Makronu gücləndirib və Nikola Sarkozini geri çağırıb

İndi ən vacib məsələ puldur: büdcə, dövlət borcu, vergilər. Büdcənin təsdiqi hökumətin ilk işi olacaq. Prezidentlik dövründə Emmanuel Makron xərcləməkdən çəkinmədi, hər dəfə bunu xüsusi hallarla, məsələn, pandemiya və ya Avropada müharibə ilə əsaslandırdı. Mişel Barnier hökuməti indi büdcə boşluqlarını örtmək, bunu dövlət borclarını ödəməyə hazır olmayan əhəlinin əksəriyyətinin qəzəbinə səbəb olmayacaq şəkildə etmək vəzifəsi qarşısındadır. Artıq prezident partiyaları kütləvi vergi artımlarına dözməyəcəyi barədə xəbərdarlıq edib. Sol cəbhə üçün bu qir-

Buna görə də Barnier ən çox qazananların üzərində cəmləşərək əhəlinin əsas hissəsini sarsıntılardan qoruyacağını vəd edib. Baş nazir "əhəmiyyətli gəlir əldə edən böyük və çox böyük şirkətlərdən" "məqsədli" və "vaxt məhdud" səyləri, həmçinin "ən varlı fransız xalqının" müvafiq iştirakını tələb etmək niyyətindədir. Bu çağırışları kimə ünvanlamasından asılı olmayaraq, bu cür tədbirlər solçuların prezidentin guya əziz tutduğu ən varlı

şəxslərə vergilərlə daha çox təzyiqli göstərmək tələbləri ilə birləşir. Hökumətin minimum əmək haqqını ayda 1427 avroya qaldırmaq niyyəti də tribunaların sol qanadının istekləri ilə üst-üstə düşüb. Baxmayaraq ki, bu, solçu Yeni Xalq Cəbhəsi liderlərinin istediklərindən azdır.

Bununla birlikdə, "hər şeyin pulsuz olduğu illüziyası ilə vidalaşmaq" üçün dövlət xərclərini azaltmaq niyyəti daha çox "immiqrantlar və avaralar üçün sosial müavi-

nətlərin" nəzarətsiz artımından danışıq sağ və həddindən artıq sağçılara ünvanlanıb. Onlar, şübhəsiz ki, immiqrasiyanın tənzimlənməsi ilə bağlı təklifləri bəyənəcəklər. Baş nazir sərhədlərdə nəzarəti gücləndirməyi, sığınacaq tələblərinə daha tez baxılmasını, müsbət cavabların sayını azaltmağı və əcnəbi cinayətkarların tez-tez ölkədən çıxarılmasını təklif edir. Burada çoxları onunla razılığa gələcək, xüsusən də mühacirlərin və qeyri-qanuni mühacirlərin törətdiyi cinayətlərdən

İfrat solçu həm də partiya siyahıları əsasında proporsional səsvermə haqqında düşünür. Milli Assambleyanın mümkün yeni buraxılması ərəfəsində bir çox qüvvələr mərhələli seçkilər zamanı qaçılmaz ittifaqlardan və sövdələşmələrdən xilas olmaq istəyir. Bu çox həssas məsələdir və bu dəfə Baş nazir proporsional səsvermənin mümkünlüyü barədə "düşünməyə hazır olmaq"la məhdudlaşsın.

V.VƏLİYEV

İmzasız sənətkar - Müəllim

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

"Həyatda ən gözəl möcüzə kiçik ikən yaxşı bir müəlliminin olmasıdır" deyib bir yazar. Bütün liderlər, sərkərdələr öz bacarığı və uğurları üçün həmişə müəlliminə minnətdar olub. "Müəllim yeganə sənətkardır ki, əsərinin üzərində adı yazılır" deyən Atatürk həm də cəmiyyətlərin sivilizasiya səviyyəsinin onların müəllimlərə verdiyi dəyərlə ölçüldüyünü deyirdi.

müəllimlər tərəfindən. Üstünlüklərindən, hökmlərindən istifadə edən müəllimlərin var olduğunu siz də bilərsiniz, mən də. Necə deyiblər? "Ustadının kəm baxanın gözünə ağ damar". Bəs şagirdinə xor baxan müəllimlər necə olacaq? Sınıfın ön sırasını pul qarşılığında satan, hədiyyənin ağırlığı ilə öz müəllimlik şərəfini tərəziyə qoyan müəllimlərə nə edək? Olmadıqlarını dana bil-mərik axı. Onlarla necə davranacaq? İnsan dünyaya gələndə əvvəlcə valideynlərini, sonra müəllimini ta-

nıyır. Əvvəl bağçada, sonra məktəbdə. Valideynin kimsəyə əmanət etmədiyi övladını can rahatlığı ilə müəllimə əmanət etməsi ona olan etibarın, etimadın nümunəsi deyilməmi? Biz Allahı tanımadan müəllimimizi tanıyıyıq, Allahı dərk etmədən müəllimlərimizi dərk etmişik. Şanslı idik, insan kimi, müəllim kimi gözəl insanlar işıq tutub yolumuza.

Müəllimlərimin mənim şəxsi keyfiyyətlərimə, bacarığıma, insanlığıma verdiyi töhfəni ömrümcə unutmam. Hər birinin əllərindən öpür, mənə qatdıqları dəyərlər üçün, zəkama, şəxsiyyətimə, mənəviyyətimə yoğurduqları bütün yaxşı keyfiyyətlərim üçün ömrümcə minnətdaram. Bütün həyatım boyu və peşə fəaliyyətim dövründə yazdığım hər yazıya başlayanda müəllimlərimi və valideynlərimi düşünüb başlamışam. Şükürlər olsun ki, bu günədək altında imzam olan heç bir yazımdan utanmamışam.

Yolumuza işıq salan, ömrünü əridib bizə şam olan bütün müəllimlər, Müəllimlər Gününüz Mübarək!

Lalə Mehralı

İstanbulu fəth edən Fateh Sultan Mehmet şəhərə girəndə ona uzadılan güllərin əsl sahibinin özü yox, müəllimi olduğunu deyir. "Mən İstanbulu fəthinə deyil, mənə onu fəth edəcək qədər yaxşı yetişdirən müəllimim Ağşəmsəddinlə eyni zamanda yaşadığıma sevinirəm" deyib.

Xəstələri sağaltmağa çalışan həkimlər, dəmirə-metala həyat verən mühəndislər, hər addımında uğurlu olan iş adamları, ədalətli idarəçilər, müzəffər komandirlər, analar, atalar hamısı müəllimin əsəridir. "Mənə bir hərf öyrədən 40 il qulu olaram" deyən Həzrəti Əli, "dünyada hər şeyə dəyər biçmək olar, amma müəllim əməyinə heç vaxt dəyər biçməyəcək" deyən Sokrat, "müəllim əbədiyyətə hakim olan insandır. Onların təsir qüvvəsinin harda bitəcəyini heç vaxt bilmək olmaz" deyən Henri Adams, "yer üzündə əmin-amanlığı təmin edəcək səhrli çubuq anaların və müəllimlərin əlindədir" deyən Əflatun, "ən çox müəllimə diqqət yetirməliyik, dedikləri ilə dünya yaradırlar. Müəllim yaxşı olarsa, öz cəmiyyətini xilas edər" deyən İlber Ortaylı və daha nə qədər aydın da o əsərlərdəndir.

Həyat yalnız düz yoldan ibarət deyil, kələ-kötür, dolambac, eniş-yoxuşu olan yollar da çıxır önümü-zə. Buzi çətin yol şəraitinə müəllim hazırlayır. Müəllimi yaxşı olan yolun maneələrinə və iqlim şəraitinə hazır və davamlı olacaq. Hamımız

onlardan nümunə götürmüşük, hələ də götürürük. Bizə görə müəllim səhsiz olur, büdrəmir, çaşmır, yanılmır. Müəllim cəmiyyətin ümumi əxlaq qaydalarına əməl edən, gözəl əxlaqi ilə nümunə göstərən olur. O həmişə səbrli, sevgi dolu və səxavətlidir.

Müəllim təvazökardır. O, səmimi ünsiyyət qura biləcəyiniz və məhsuldar söhbət edə biləcəyiniz birisidir. Onun söhbəti dəyərlidir, hər cümləsindən fayda götürəcəyik. O boş-boş danışmaz, hər şeyi deməz, yersiz dinməz. Düzgün və sərrast danışır, yerində dediyi sözləri bıçaqdan itidir.

Müəllimin dersi əslində sinfə girmədən əvvəl başlayır. Geyimi, salamlama tərzini, ünsiyyəti, gündəlik davranış və hərəkətləri ilə hər addımda dərs verir əslində. Övladlarımız da onları nümunə götürürmü sizcə? Çox olub evdə müəllimini yamsılayıb özündən kiçik bacı-qardaşına dərs öyrədənimiz. Müəllim də özünün müşahidə edildiyini, nümunə götürüldüyünü, təqlid edildiyini fərqləndirir. Beləliklə, o, seçimlərinə daha çox diqqət yetirir, nümunə olduqlarına daha yaxşı nümunə ola bilmək üçün. Müəllim şəxsiyyətinə, sənətinə xələl gətirəcək, nüfuzunu aşağı salacaq vəziyyətlərdən uzaqdır, o öz çəkisini, yerini və dəyərini anlayır.

Bizim idealımızdakı müəllim

çirkin vərdişlərdən uzaq olub həmişə. Müəllimi yalan danışan, kobud danışan görməmişik biz. Təkəbürdən, təmtəraqdan çəkinən görmüşük. Müəllim dəyərdir, yaxşılığın insan formasıdır, hörmətdir, əxlaqdır, təvazödür, doğruluqdur. Dünyada yaxşı 3 insan varsa, biri müəllimdir. Müəllim hamının güvəndiyi və hörmət etdiyi insan bilmişik tarixən. Ona olan bu güvəni, hörməti sui-istifadə etmədiyini görmüşük.

Amma... Bəzən edirlər. Sadələdiyim bütün gözəl xüsusiyyətlər bizim cəmiyyətin ilahiləşdirdiyi, ideallaşdırdığı müəllim obrazıdır. Biz hamımız o cür müəllim görmək istəyirik, bəzimiz şanslıyıq, görüb, bəzimiz isə Müəllimlər Günündə, 8 Martda hədiyyə verə bilmədiyimiz üçün xor görülmüşük o

Mağazada əşya sındırmışsınızsa, dəyərini ödəməliyikmi?

VƏKİL AÇIQLADI

"Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 152-ci maddəsinə görə "Əmlakın təsadüfən məhv olması və ya təsadüfən zədələnməsi riski, əgər bu Məcəllədə və ya müqavilədə ayrı qayda nəzərdə tutulmayıbsa, mülkiyyətçisinin üzərinə düşür. Əgər bu Məcəllədə və ya müqavilədə ayrı qayda nəzərdə tutulmayıbsa, mülkiyyətçi ona mənsub əmlakın saxlanması yükünü daşıyır". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında vəkil Turan Abdullazadə deyib.

Turan Abdullazadə sözlərinə belə davam edib: "Qeyd olunan maddədən görünür ki, əmlakın təsadüfən məhv olması riski mülkiyyətçinin üzərinə düşür. Lakin qəsdən qarşı tərəfə zərər verən şəxs müvafiq cavabdehlik daşıyır. Bu cür öhdəliyin meydana çıxması aşağıdakı şərtlərin mövcudluğundan asılıdır: 1) Zərər verənin qanunsuz davranışı; 2) Qa-

nunsuz hərəkətlə zərər arasındakı səbəb əlaqəsi. Alıcı mallara vurulan zərərin təqsirli hərəkətləri nəticəsində baş verdiyinə inanırsa, zərəri könüllü şəkildə ödəyə bilər. Lakin, alıcı özünü təqsirkar hesab etmirsə, mağaza rəhbərliyi onu ziyanın evəzini verməyə məcbur etməyə haqqı yoxdur. Mağazanın riayət etməli olduğu bəzi faktları gözədən qaçırmaması (məsələn, zəminin sürüşkən olması, mağazada keçidlərin dar olması və sair) əmlakın təsadüfən itkisinə səbəb ola bilər ki, bu halda alıcı məsuliyyət daşımamalıdır.

Şəxs mağazada ehtiyatlı davranırsa, artıq heç bir şeyə qəsdən toxunub ziyan vermək niyyəti yoxdursa, amma nədənsə mallar yıxılır və qırılırsa, deməli bu təsadüfən zədələnməmiş məhsuldur. Buna görə görə alıcı qismində mağazaya gələn şəxs məsuliyyət daşımır".

Ayşən Vəli

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseyinov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarımızı
dərc etməyə hazırıq!

Qızıl bahalaşdı, gümüş isə ucuzlaşdı

Nyu-Yorkun COMEX əmtəə birjasında qızılın bir troya unsiyasının qiyməti 0,12% artaraq 2 672,9 ABŞ dollarına bərabər olub. SİA birja məlumatlarına istinadən xəbər verir ki, COMEX-də gümüşün bir unsiyasının qiyməti 0,22% azalaraq 31,85 ABŞ dollarına bərabər olub.

Bakıda və Ağdamda maşın qaçıran şəxslər saxlanıldı

BAŞSAĞLIĞI

SƏS Media Qrupunun kollektivi adından Bəhrüz Quliyev Ağabəy Əsgərova qardaşı

Həsən Əsgərovun

vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Allah rəhmət eləsin.

Rasim və Bəxtiyar Quliyevlər Ağabəy Əsgərova qardaşı

Həsən müəllimin

vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Allah rəhmət eləsin.

Oktyabrın 2-də saat 4 radələrində paytaxtın Bakıxanov qəsəbəsi ərazisindən "Toyota Prius" markalı avtomobilin qaçırılması barədə Sabunçu RPi-nin 13-cü Polis Şöbəsinə məlumat daxil olub. SİA xəbər verir ki, polis əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlərlə nəqliyyat vasitəsini qaçırmada şübhəli bilinən 37 yaşlı V.Nurullayev Biləsuvar rayonu ərazisində avtomobillə birgə saxlanılıb.

Ağdam Rayon Polis Şöbəsi əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlərlə isə oktyabrın 2-də Quzanlı qəsəbəsi ərazisindən "Toyota" markalı avtomobil qaçırmada şübhəli bilinən 37 yaşlı S.Şükürov Bərdə rayonu ərazisində avtomobillə birgə saxlanılıb. Faktlarla bağlı araşdırma aparılır.

Baş redaktor: Bəhrüz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətname: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN KEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 2700